

PÕLLUMAJANDUSE REGISTRITE
JA INFORMATSIOONI AMET

MAAELUMINISTEERIUM

ABIKS TAOTLEJALE

Pindalapõhiste otsetoetuste taotlemine

10. maist – 15. juunini

Tartu
Tallinn
2023

Sisukord

1. OTSETOETUSED 2023. AASTAL	4
2. TAOTLEMISE ÜLDTINGIMUSED	4
2.1. Otsetoetuste taotleja	4
2.2. Toetusõiguslik põllumajandusmaa otsetoetuste taotlemisel	4
2.2.1. Põllumassiivide register	5
2.2.1.1. Põllumajandusmaa	6
2.2.1.2. Maastikule iseloomulikud vormid ja elemendid	10
2.2.1.3. Põllumassiivi hulka ei arvestata	11
2.2.2. Kuidas põllumajandusmaad registrisse kanda?	16
2.2.3. Põllumassiivide uuendamine	17
2.2.4. Põllumajandusmaa kasutusõigus	18
2.2.5. Nõuded toetusõiguslikul põllumajandusmaal tehtavate tegevuste kohta	20
2.2.6. Nõuded otsetoetusõiguslikul pärandniidul tehtavatele tegevustele PST, ÜJT ja NPT taotlemise korral	21
2.3. Tingimuslikkus	22
3. TOETUSE SAAMISE NÕUDED	23
3.1. Nõuded põhisissetuleku toetuse saamiseks	23
3.2. Nõuded ümberjaotava toetuse saamiseks	23
3.3. Nõuded noore põllumajandustootja toetuse saamiseks	23
3.4. Nõuded puu- ja köögivilja ning marjakultuuride kasvatamise otsetoetuse saamiseks	27
3.5. Nõuded tera- ja kaunviljakasvatamise otsetoetuse saamiseks	29
3.6. Nõuded seemnekartuli kasvatamise otsetoetuse saamiseks	30
4. TAOTLEMINE	30
4.1. Kliendiks registreerumine ja kliendiandmete muutmine	32
4.2. Pindala- ja loomapõhiste toetuste taotluse täitmine ja esitamine e-PRIAs	32
4.3. Taotluse lisadokumentide esitamine	39
4.4. Taotlusel esitatud andmete muutmine	39
4.5. Taotluse tagasivõtmine	41
4.6. Põllumajandusliku majapidamise üleandmine	41
4.7. Vääramatu jõud ja erandlikud asjaolud	41
5. TAOTLUSE MENETLEMINE	42
5.1. Halduskontroll	43
5.2. Kohapealne kontroll	43
5.2.1. Pindalatoetuste kohapealne kontroll	44
5.2.2. Tingimuslikkuse kohapealne kontroll	44
5.3. Pinnaseire	45
6. TOETUSE VÄHENDAMINE	46
6.1. Toetuse vähendamine toetusõiguslikkuse nõuete rikkumise, s.h pindalade erinevuste tõttu	46
6.2. Toetuse vähendamine tingimuslikkuse nõuete rikkumise tõttu	47
6.3. Toetuste vähendamine finantsdistsipliini rakendumise tõttu	48
6.4. Taotluse rahuldamata jätmise põhjused	48
7. ÜHIKUMÄÄRADE KEHTESTAMINE, TOETUSE MÄÄRAMINE JA VÄLJAMAKSMINE	49
7.1. Ühikumäära kehtestamine ja toetuse määramine või taotluste rahuldamata jätmine	49
7.2. Toetuse maksmine	50
7.3. Otsuse vaidlustamine	50
7.4. Toetussummade tagasinõudmine	50
8. ÕIGUSAKTID	51

8.1. Euroopa Parlamendi ja nõukogu ning Komisjoni määrused	51
8.2. Eesti õigusaktid	51

Käesolev juhend on koostatud abistavaks materjaliks toetuste taotlemisel. Juriidiliseks aluseks toetuste taotlemisel ja kasutamisel on õigusaktid.

1. OTSETOETUSED 2023. AASTAL

2023. aastal saab taotleda järgmisi pindalapõhiseid otsetoetusi:

- põhisissetuleku toetus – edaspidi PST;
- ümberjaotav toetus – edaspidi ÜJT;
- noore põllumajandustootja toetus – edaspidi NPT;
- puu- ja köögivilja ning marjakultuuride kasvatamise otsetoetus – edaspidi PKV;
- tera- ja kaunvilja kasvatamise otsetoetus – edaspidi TVK;
- seemnekartuli kasvatamise otsetoetus – edaspidi SKT.

Lisaks saab otsetoetustest taotleda ka järgmisi ökokavasid: ökosüsteemiteenuste säilitamise toetust (edaspidi ÖST), ökoalade toetust (edaspidi ÖKO), mesilaste korjealade toetust (edaspidi MESI), keskkonnasõbraliku majandamise toetust (edaspidi KSM) ja mahepõllumajandusliku taimekasvatuse toetust (edaspidi MAHE). Ökokavade info leiate abiks taotlejale „Ökokavad“ juhendmaterjalist.

2. TAOTLEMISE ÜLDTINGIMUSED

2.1. Otsetoetuste taotleja

Otsetoetusi saab taotleda põllumajandusega tegelev füüsiline või juriidiline isik, seltsing ning muu juriidilise isiku staatusega ühendus (edaspidi taotleja), kes tegeleb põllumajandusliku tegevusega põllumajanduslikus majapidamises ja kes vastab aktiivse põllumajandustootja mõistele.

Aktiivseks põllumajandustootjaks loetakse taotleja, kellele eelneval aastal antud otsetoetuste summa ei ületanud 5000 eurot. Kui eelneval aastal antud otsetoetuste summa oli suurem kui 5000 eurot või eelnenud aastal otsetoetusi ei taotletud või ei saadud, siis loetakse taotleja aktiivseks põllumajandustootjaks, kui taotlemise esitamise ajast kuni otsuse tegemiseni on taotleja kasutuses oleva põllumaa suurus põllumajandustoetuste ja põllumassiivide registris vähemalt 1,00 hektar või tema nimel on põllumajandusloomade registris 1 loomühikule vastaval hulgal põllumajandusloomi või 1 mesilaspere või on taotluse esitamise kalendriaastal tema kasutuses oleva põllumajandusmaa karjatamiseks ja harimiseks sobilikus seisukorras hoidmise kulu vähemalt 60 eurot hektari kohta. Põllumajandusloomade loomühikuteks ümberarvutamiseks kasutatakse maaeluministri 30. septembri 2022. aasta määruse nr 53 „[Põllumajanduses kasutatava eriotstarbelise diislikütuse ostuõiguse andmine](#)“ § 2 lõikes 2 sätestatud koefitsiente.

Põllumajandusmaa karjatamiseks ja harimiseks sobilikus seisukorras hoidmise kulu tõendamiseks peab taotleja PRIA-le kulu tõendavad dokumendid esitama alles pärast seda, kui talle saadetakse sellekohane järelepärimine.

Kõik toetuste taotlejad peavad olema kantud põllumajandustoetuste ja põllumassiivide registrisse.

2.2. Toetusõiguslik põllumajandusmaa otsetoetuste taotlemisel

Toetust saab taotleda vähemalt 1,00 ha toetusõigusliku põllumajandusmaa kohta, mis on kantud põllumajandustoetuste ja põllumassiivide registrisse või Eesti looduse infosüsteemi (edaspidi EELIS), millel tegeletakse põllumajandusliku tegevusega ning mida taotlejal on õigus kasutada taotluse esitamise aasta 15. juuni seisuga. Põllumajanduslik tegevus on põllumajandustoodete tootmine ja

põllumajandusmaa hoidmine karjatamiseks või harimiseks sobilikus seisukorras. Kui põllumajandusmaa kasutusõigus läheb üle teisele isikule, siis toetuse taotlemise õigus jääb isikule, kellel oli õigus kasutada maad 15. juuni seisuga.

Põllumajandusmaa pindala määramisel võetakse arvesse:

- 1) põld pindalaga vähemalt 0,30 ha;
- 2) ühel põllumassiivil kõrvuti paiknevad põllud, mille pindala kokku on vähemalt 0,30 ha (nn *maa-ala*);
- 3) pärandniidu ala pindalaga vähemalt 0,30 ha;
- 4) ühel pärandniidul kõrvuti paiknevad pärandniidu alad, mille pindala kokku on vähemalt 0,30 ha (nn *maa-ala*).

Põld on ühtne maatükk, mis vastab ühele järgmistest tingimustest:

- 1) sellel kasvatatakse ühte põllumajanduskultuuri;
- 2) sellel kasvavad looduslikud rohhtaimed või rohumaakultuurid;
- 3) seda hoitakse mustkesas või see on jäetud sööti.

Põllumassiivi maksimaalse toetusõigusliku pindala määrab PRIA, võttes aluseks maaeluministri 20. detsembri 2022. a määruse nr 67 „[Põllumassiivi kaardi koostamise, põllumassiivi toetusõigusliku pindala määramise ja põllumassiivi kasutamise kohta andmete esitamise tingimused ja kord](#)“ §-is 10 sätestatud toetusõiguslikkuse tingimused.

Pärandniitude kaardikihi koostab Keskkonnaamet (KeA) igal aastal enne taotlusperioodi algust, lähtudes maaeluministri 23. detsembri 2022. a määruse nr 79 „[Perioodi 2023-2027 pärandniidu hooldamise toetus](#)“ §s 5 sätestatud toetusõigusliku maa tingimustest. Taotlemise perioodi alguseks on taotlejal e-PRIAs olemas teave pärandniidu tüübi, numbri, pärandniidu pindala ja piiri ning hooldamise viisi kohta. Kui taotleja pärandniitu e-PRIAs ei ole, palume pöörduda oma piirkonna KeA maahoolduse spetsialisti poole.

2.2.1. Põllumassiivide register

Põllumassiiv on maastikul eristuvate püsivate objektide, katastriüksuse piiride või maa kasutusotstarbe piiridega piiristatud ühtne maa-ala, mis koosneb ühest või mitmest põllust ja mis on ühe taotleja kasutuses.

Varasematel Euroopa Liidu (edaspidi EL) eelarveperioodidel oli kogu põllumajandusmaaga, sealhulgas erinevate maakasutuse tüüpidega, seotud mõisted reguleeritud EL õigusaktide tasandil. EL eelarveperioodil 2023-2027 on komisjon jätnud liikmesriikidele senisest rohkem paindlikkust toetusõigusliku põllumajandusmaaga, sh maakasutusega seotud mõistete sisustamiseks. Siiski on mõistetega seotud üldine raamistik kehtestatud [Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse \(EL\) nr 2021/2115](#) artikliga 4, mis on ka aluseks mõistete sisutamisel. Eesti ei ole seniseid toetusõigusliku põllumajandusmaaga ja maakasutusega seotud põhimõtteid mõistete käsitlemisel muutnud, peamiselt on neid vaid vajadusel täpsustatud.

Põllumajandustoetuste ja põllumassiivide registrisse kantakse toetusõiguslikuna põllumajandusmaa, mida kasutatakse põllumajanduskultuuride kasvatamiseks, püsirohumaana või püsikultuuridealuse maana. Kuna pärandniit on käsitletav püsirohumaal alaliigina, loetakse ka pärandniit edaspidi toetusõigusliku põllumajandusmaaga hulka. Küll aga ei kanta pärandniite põllumajandustoetuste ja põllumassiivide registrisse, vaid need on kantud EELISesse.

2.2.1.1. Põllumajandusmaa

Põllumajandusmaa koosneb:

1. põllumaast;
2. püsirohumaast;
3. püsikultuuridealusest maast.

1. Põllumaa

Põllumaa on külvikorruga hõlmatud haritav maa või kesa, mida saab kasutada põllumajanduskultuuride tootmiseks või karjatamiseks, või maa, mis on tootmisest kõrvale jäetud. Põllumaa hulka loetakse ka püsiva või äravõetava katte all olev maa, kus taimi kasvatatakse maapinnal vahetult mullas. Taotlusele märgitakse põllumaa maakasutus lühendiga „P“ ja mustkesa lühendiga „M“.

Kesa ja tootmisest kõrvale jäetud maa

Kesa mõiste sisustamise aluseks on [Euroopa komisjoni rakendusmäärus \(EL\) nr 2018/1874](#). Tootmisest kõrvale jäetud maa võib olla nii otsetoetuste (ökokavad) kui ka tingimuslikkuse süsteemi maa heas põllumajandus- ja keskkonnaseisundis hoidmise (edaspidi HPK) standardi täitmiseks ette nähtud tootmisest kõrvale jäetud maa.

Kesa on taotlemise aastal üldjuhul saagi tootmisest kõrvale jäetud külvikorruga hõlmatud põllumaa. Eristatakse järgmisi kesa tüüpe:

- 1) mustkesa on külvikorruga hõlmatud põllumajanduskultuurideta maa, mida haritakse umbrohtude hävitamiseks;
- 2) haljaskesa on külvikorruga hõlmatud maa, mida kasutatakse haljasväetistaimede kasvatamiseks;
- 3) sööti jäetud maa on külvikorruga hõlmatud maa, mis on taotlemise aastal üldjuhul tootmisest kõrvale jäetud.

Katmikalad (kasvuhooned)

Põllumaa hulka loetakse ka püsiva või äravõetava katte all olev maa, kus taimi kasvatatakse maapinnal vahetult mullas. Toetusõiguslikud on katmikalad:

- mis on taimede kasvu soodustamiseks üldjuhul kaetud valgust läbi laskva materjaliga (nt kile või katteloor) või;
- muldpinnaga kasvuhooned.

Toetusõiguslikud ei ole näiteks:

- valatud põrandaga (nt betoonpinnaga) kasvuhooned;
- kasvuhooned, kus taimi kasvatatakse näiteks kivivillal või kasutatakse hüdropoonilist süsteemi;
- kasvuhooned, kus mullapind on kinni kaetud peenravaibaga ja taimed kasvavad pottides.

Agrometsandussüsteemid põllumaal

Alates 2023. aastast on liikmesriikidel kohustus rakendada agrometsandussüsteeme erinevatel maakasutuse tüüpidel nagu põllumaal, püsirohumaal ning püsikultuuridealusel maal. Tegemist on uue süsteemiga, mida varasematel EL eelarveperioodidel Eestis ei ole rakendatud. Agrometsandussüsteemi mõiste sisustamisel on lähtutud konkreetsetest tingimustest, et oleks võimalik selgelt eristada ning klassifitseerida selline süsteem erinevatel maakasutustel ning lugeda sellised alad toetusõigusliku põllumajandusmaa hulka.

Agrometsandussüsteem loetakse põllumaa hulka, kui sellel on täidetud üheaegselt kõik

järgmised tingimused:

- 1) puid kasvatatakse reas ja puude omavaheline kaugus reas on maksimaalselt 10 meetrit;
- 2) puude ridade vaheline kaugus üksteisest on üle 15 meetri ja erinevates ridades kasvavate puude võrad ei ole omavahel liitunud;
- 3) põllumaal kasvavad puud ei takista põllumajanduslikku tegevust;
- 4) puude all kasvatatakse põllumajanduskultuure või rohumaa kultuure või looduslikke rohttaimi või karjatatakse loomi;
- 5) agrometsandussüsteemil rakendatakse kohalikele normidele vastavaid agrotehnilisi võtteid ja loomakasvatuse tehnoloogiaid.

Agrometsandussüsteemi ei käsitleta põllumaana, kui puid kasvatatakse dekoratiivsel eesmärgil, et neid turustada enne raieküpseks saamist. Eelkõige mõeldakse siinkohal jõulupuud ja muid sarnaseid puid, mille kasvatamine võib takistada põllumajanduslikku tegevust.

Nõuetekohaselt rajatud agrometsandussüsteemidele ei kehti reegel “kuni 50 puud hektari kohta” (vt lk 15).

Põllumaa, millel kasvatatakse kanepit (*Cannabis*), on toetusõiguslik, kui kasvatatav sort vastab [komisjoni delegeeritud määruse \(EL\) nr 2022/126](#) artiklis 2 sätestatud nõuetele ja kanepi kasvatamisel täidetakse sama määruse artiklis 5 sätestatud nõudeid. Kanepi kasvatamisel tuleb järgida kohalikke agrotehnilisi praktikaid, sh sordiomaniku soovitusi. Juhul, kui taotlusele kantaval põllumaal kasvatatakse kanepit, peab kasvatatav sort olema 15. märtsi seisuga kantud EL ühtsesse sordilehte ning tetrahüdrokannabinooli (THC) sisaldus ei tohi [Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse \(EL\) nr 2021/2115](#) artikli 4 lõike 4 teise lõigu kohaselt olla üle 0,3%.

Viimane ELi sordilehe konsolideeritud versioon on kättesaadav [Euroopa taimesortide kataloogist](#). Kataloog uueneb jooksvalt. Käesoleva aasta toetusõiguslike kanepisortide nimekiri on avaldatud [PRIA kodulehel](#). Kanepile toetuse taotlemise korral tuleb PRIA-le koos taotlusega või hiljemalt taotluste vastuvõtu viimasel päeval, so 15. juunil, esitada kanepi seemnepakendi originaaletiketid. Esitatud etikettidest tehakse PRIAs koopiad, originaaletiketid tembeldatakse ning tagastatakse taotlejale.

Lisaks tuleb PRIA-t viivitamata teavitada kanepi õitsemise algusest ning kanepit tuleb kasvatada vähemalt seni, kuni selle õitsemise lõpust on möödunud kümme päeva. Õitsemise algusest tuleb PRIA-t teavitada telefonil 737 7679. Kanepi õitsemisest teada andmine on oluline, sest kanepitaimedelt saab THC analüüside tegemiseks vajalikke proove võtta piiratud aja jooksul. Kui analüüside tulemusena on THC sisaldus lubatust suurem, ei ole põld, millel kanepit kasvatatakse, toetusõiguslik.

2. Püsirohumaa

Püsirohumaa mõiste sisustamisel on tuginetud [Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse \(EL\) nr 2021/2115](#) artikli 4 lõike 3 punktile c, mida võrreldes eelmise perioodiga on peamiselt täpsustatud erinevate püsirohumaa tüüpidega, milleks võib olla pärandniit, väärtuslik püsirohumaa või keskkonnatundlik püsirohumaa. Samuti kohaldatakse uue süsteemina agrometsandust ning täpsustakse, mida peetakse silmas looduslike rohttaimede kasvatamise all.

Mõiste sisustamisel on peamiselt lähtutud senisest praktikast ning reeglistikust, mida on rakendatud ka eelnevatel EL eelarveperioodidel, näiteks püsirohumaa mõiste sisu, vanuse arvestamine, uuendamise reeglid, tagasi rajatava püsirohumaa tingimused jne. Ka perioodil 2023–2027 on Eesti otsustanud mitte rakendada püsirohumaadel vähenduskoeffitsiente ega määratleda karjatamiseks sobivaid söödavaid puid ja põõsaid jms. Seda eelkõige põhjusel, et selliste süsteemide kohaldamine ei ole meie tingimustes kontrollitav ning alates 2023. aastast kohustuslikus korras rakendatava pinnaseiresüsteemi raames ei ole seda võimalik seirata.

Püsirohumaa ja püsi karjamaa (edaspidi koos püsirohumaa) on maa, millel kasvavad looduslikud rohhtaimed või erinevad rohumaakultuurid kas looduslikul viisil (isekülvi teel) või harimise teel (külvi teel) ning mis ei ole põllumajandusliku majapidamise külvikorraga hõlmatud viis aastat või kauem. Taotlusele märgitakse püsirohumaa maakasutus lühendiga „PR“.

Looduslikud rohhtaimed on taimed, mis tavapäraselt kasvavad loodusliku isekülvi teel looduslikel karja- või rohumaadel või mille seemned sisalduvad karja- või rohumaade jaoks mõeldud seemnesegudes. Rohumaakultuurideks on erinevad seemnesegudes sisalduvad rohumaakultuurid, mida külvatakse.

Monokultuuriga ehk ühe põllumajanduskultuuriga kaetud rohumaad (nt puhaskultuurina külvatud liblikõieline – ristik või lutsern) ei loeta püsirohumaks, kuna püsirohumaa peab sisaldama vähemalt kahte erinevat rohumaakultuuri või looduslikku rohhtaime. Püsirohumana käsitletakse kõiki põlde, kus kasvavad looduslikud rohhtaimed või erinevad rohumaakultuurid järjest vähemalt viis aastat. Sel juhul saab sellisest maast kuuendal aastal püsirohumaa. Kui taotleja on eelnevalt viis aastat põldu kasutanud lühiajalise rohumaana, mille maakasutuse tüüp on põllumaa (P), siis alates kuuendast aastast märgitakse see põld püsirohumana (PR). Püsirohumaade üle peab arvestust PRIA.

Püsirohumaa uuendamine on lubatud rohumaakultuuride seguga ja ilma vahekultuurita. Uuendamine tähendab nii pealt parandamist, kus uus rohumaakultuuride külv tehakse ilma rohukamarat kündmata, kui ka uuskülvi, kus vana rohukamar küntakse sisse või põld randaalatakse ja samale põllule külvatakse uuesti rohumaakultuuride segu. Püsirohumaa uuendamine rohumaakultuuride segu külvamisega ei katkesta püsirohumaa vanuse arvestamisel aastate järgnevust ja seda maad saab lugeda endiselt püsirohumaks. Kui säilitamisele kuuluva püsirohumaa asemele külvatakse näiteks teravili või rajatakse mustkesa, ei käsitleta seda enam püsirohumana.

Kui mitmest liigist koosneva lühiajalise rohumaad uuendamine toimub samuti mitmest liigist koosneva rohumaakultuuride seguga, ei katkesta see rohumaad vanuse püsirohumaks muutumise arvestust ja selline rohumaad loetakse alates kuuendast aastast püsirohumaks.

Tagasirajatud püsirohumaa puhul kohaldatakse [komisjoni delegeeritud määruse \(EL\) nr 2022/126](#) artikli 48 lõikes 5 sätestatud. See tähendab, et taotleja võib püsirohumaa tagasirajamise kohustuse täitmiseks rajada uue rohumaad või võtta kasutusele sööti jäetud maa (v.a mittetootliku alana või ökoalana märgitud sööti jäetud maa) või määrata püsirohumaks ühe- kuni viieaastase lühiajalise rohumaad või lühiajalise rohumaad, mis taotlemise aastal muutub püsirohumaks vastavalt püsirohumaa vanuse arvestamisele ning on kantud ka põllumajandustoetuste ja põllumassiivide registrisse. Taotlusele märgitakse tagasirajatud püsirohumaa pinna(d) tagasirajamise esimesest aastast alates, maakasutuse tähisega “TAR” ehk tagasi rajatud püsirohumaa.

„TAR“ märgi on vajalik selleks, et taotlejatel ja PRIA oleks võimalik igal aastal jälgida tagasirajatud püsirohumaa pindalaga seotud muutusi. [Põllumajanduskultuuride loetelus](#) on välja toodud need kasvatatavad põllumajanduskultuurid (heintaimed), mis võib märkida tagasirajatud püsirohumaks. TAR märgiga põldude puhul käsitletakse püsirohumaadena kõiki selliseid põlde alates tagasirajamise esimesest päevast.

Pärandniit (varem poollooduslik kooslus) on pikaajalise niitmise, karjatamise ja puittaimestiku struktuuri kujundamise mõjul kujunenud loodusliku elustikuga püsirohumaa, mis on valdavalt kaetud niidutaimestikuga ning on niidetav või karjatatav. Tegemist on uue püsirohumaa tüübiga, mille üle peetakse arvestust EELISes, mitte põllumajandustoetuste ja põllumassiivide registris.

Pärandniidule ei kehti reegel “kuni 50 puud hektari kohta” (vt lk 15).

Väärtuslikuks püsirohumaaks loetakse kõrge loodusväärtusega inventeeritud püsirohumaad, kus on kujunemas looduslik taimestik ja seeläbi tagatud tingimused kõrgema liigirikkuse kujunemiseks.

Väärtuslike püsirohumaade inventeerimisega alustatakse 2023. aasta kevadel. Inventuure viib järgneva viie aasta jooksul läbi Maaeluministeeriumi korraldatud väärtuslike püsirohumaade inventeerimise hanke võitja. Inventeerimise metoodika on välja töötanud Tartu Ülikooli teadlased LIFE projekti „Loodusrikas Eesti“ raames. Maaomanikele antakse võimalus ka ise oma potentsiaalselt väärtuslikest püsirohumaadest teada anda. Selleks on maaomanikule Tartu Ülikooli teadlaste poolt koostatud juhend, mis saab olema leitav „Loodusrikas Eesti” projekti kodulehelt <https://loodusrikaseesti.ee>. Maaomanike poolt teada antud väärtuslikud püsirohumaad inventeeritakse esimeses järjekorras. Inventeeritud väärtuslikest püsirohumaadest koostatakse kaardikiht, mis edastatakse PRIAle. Väärtuslike püsirohumaadega kattuvad põllumassiivid peavad olema kantud PRIA põllumajandustoetuse ja põllumassiivide registrisse. Inventeeritud püsirohumaade kohta on info kättesaadav alates 2024. aastast.

Keskkonnatundlik püsirohumaad on Natura 2000 võrgustiku alal asuv:

- 1) püsirohumaad, mille muld on 100 protsendi ulatuses turvasmuld;
- 2) pärandniit;
- 3) inventeeritud väärtuslik püsirohumaad.

Taotlusele märgitakse keskkonnatundlik püsirohumaad maakasutuse lühendiga “TPR”.

TPR kasutusotstarvet ei tohi muuta ning nimetatud maad ei tohi üles künda. TPR rohukamara uuendamine on lubatud üksnes pealtkülvi teel. Rohukamara uuendamisest tuleb PRIAt eelnevalt teavitada. Taotleja, kes on muutnud TPR kasutusotstarvet või on sellise püsirohumaad üles kündnud, peab selle ala PRIA poolt määratud tähtjaks muutma tagasi püsirohumaaks.

Agrometsandussüsteemid püsirohumaal loetakse püsirohumaad hulka, kui sellel on täidetud üheaegselt kõik järgmised tingimused:

- 1) puid kasvatatakse reas ja puude omavaheline kaugus reas on maksimaalselt 10 meetrit;
- 2) puude ridade vaheline kaugus üksteisest on üle 15 meetri ja erinevates ridades kasvavate puude võrad ei ole omavahel liitunud;
- 3) püsirohumaal kasvavad puud ei takista põllumajanduslikku tegevust;
- 4) puude all kasvatatakse rohumaakultuure või looduslikke rohhtaimi või karjatatakse loomi;
- 5) agrometsandussüsteemil rakendatakse kohalikele normidele vastavaid agrotehnilisi võtteid ja loomakasvatuse tehnoloogiaid.

Agrometsandussüsteemi ei käsitleta püsirohumaana, kui puid kasvatatakse dekoratiivsel eesmärgil, et neid turustada enne raieküpseks saamist. Eelkõige mõeldakse siinkohal jõulupuid ja muid sarnaseid puid, mille kasvatamine võib takistada põllumajanduslikku tegevust.

Nõuetekohaselt rajatud agrometsandussüsteemidele ei kehti reegel “kuni 50 puud hektari kohta” (vt lk 15).

3. Püsikultuuridealune maa

Püsikultuuridealuse maa mõiste sisustamisel on lähtutud [Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse \(EL\) nr 2021/2115](#) artikli 4 lõike 3 punktist b, millega antakse ette püsikultuuridealuse maa, sh puukoolide ja lühikese raieringiga madalmetsa alade, määratlemiseks üldine raamistik.

Püsikultuuridealune maa on külvikorraga hõlmamata maa, millel kasvatatakse ühel kohal vähemalt viis järjestikust aastat põllumajanduskultuure, mis annavad korduvat saaki. Püsikultuuridealuse maa hulka loetakse puukool ja lühikese raieringiga madalmets. Taotlusel

märgitakse püsimultuuridealne maa maakasutuse lühendiga „PK“. Püsimultuuridealuse maa hulka ei loeta püsirohumaad ega püsiarjamaad.

Puukool on noorte puittaimedega kaetud maa, millel taimi kasvatatakse avamaal vahetult mullas hilisema ümberistutamise eesmärgil. Toetusõiguslikud ei ole need pinnad, millel kasvatatakse metsakultuure oma tarbeks.

Lühikese raieringiga madalmets on maa, millel kasvatatakse paju (*Salix*) ning millel tehakse raiet vähemalt igal viiendal aastal alates istandiku rajamisest või viimase raie tegemisest. Madalmetsa võib rajada ja kasvatada põllumajandusmaal, kui ridade vaheline kaugus üksteisest on kuni kümme meetrit ning sellel tehakse raiet vähemalt igal viiendal aastal alates istandiku rajamisest või viimase raie tegemisest. Kui hiljemalt viiendal aastal alates istandiku rajamisest või viimasest raiest uut raiet ei tehta, arvestatakse, et põllumajandusmaa ei olnud toetusõiguslik ka eelmisel neljal aastal ning varasematel aastatel makstud toetused nõutakse tagasi. Nimetatud madalmetsa rajamine ja kasvatamine peab olema kooskõlas maaparandusseaduses ja looduskaitseaduses sätestatuga. Võrreldes perioodiga 2014-2020 on uue nõudena sisse toodud madalmetsa kasvatamise tingimus, mille kohaselt tuleb edaspidi järgida seadusandlusega kehtestatud ridade vahelist kaugust üksteisest.

Agrometsandussüsteem püsimultuuridealusel maal loetakse püsimultuuridealuseks maaks, kui on täidetud üheaegselt kõik järgmised tingimused:

- 1) viljapuid ja marjapõõsaid kasvatatakse reas;
- 2) reavahedest kasvatatakse põllumajanduskultuure või rohumaakultuure või looduslikke rohhtaimi või arjatakse loomi;
- 3) agrometsandussüsteemil rakendatakse kohalikele normidele vastavaid agrotehnilisi võtteid ja loomakasvatuse tehnoloogiaid.

2.2.1.2. Maastikule iseloomulikud vormid ja elemendid

Toetusõigusliku põllumassiivi pindala hulka arvatakse lisaks põllumajandusmaale:

1. põllu sees või põldude vahel paiknev kuni 2 meetri laiune hekk, kraav, piire, traditsiooniline maastikuobjekt või muu maastikule iseloomulik vorm. Piirete all peetakse näiteks silmas teatud piirkondadele omaseid kiviaedu. Traditsioonilisteks maastikuobjektideks on näiteks puude või põõsaste read. Arjateed arvestatakse olenemata nende laiusest põllu pindala sisse;
2. maaeluministri 21.12.2022. a määruse nr 68 „[Maa heas põllumajandus- ja keskkonnaseisundis hoidmise nõuded ning kohustuslikud majandamisnõuded](#)“ (edaspidi TING määrus) § 6 lõigetes 1-4 ning lõigetes 6-11 nimetatud maastikuelemendid. Nendeks maastikuelementideks on põllusaar, metsasiil, puude rida, hekk, kraav, puhastuslodu ja settebassein, kiviaed; [looduskaitseaduse](#) §-s 4 sätestatud kaitstavad looduse üksikobjektid, milleks on üksik puu, kivi (sh rahn või kivikülv) ja allikas; [muinsuskaitseaduse](#) §-s 11 sätestatud kinnismälestised, milleks on matusepaik, muistne põld, lohukivi, kultusekoht, tee ja sild ning pärandkultuuriobjektina kaardistatud mälestuskivi, pärimustega allikas, puu, kivisild, kivitruup, munakivitee ja arjatanum.

Maastikuelementide alune pindala arvestatakse põllumassiivi maksimaalse toetusõigusliku pindala hulka.

NB! Võrreldes eelmise perioodiga on maastikuelementides muudatusi:

- põllusaarel võivad esineda karstiaugud, väikesed märgalad ja tiigid;
- kraav saab olla säilitatav maastikuelement ka siis, kui kraav ei ole maaparandussüsteemi alas või ei ole alla 10 km² valgalaga eesvool, kui tema laius

- koos servadel asuva puittaimestikuga on kuni 12 m;
- „Eesti maaelu arengukava 2007-2013“ ja „Eesti maaelu arengukava 2014-2020“ põllu- ja metsamajanduse taristu arendamise toetuse raames kaardistatud ning „Ühise põllumajanduspoliitika strateegiakava 2023-2027“ maaparanduse toetuse raames kaardistatud puhastuslodud ja settebasseinid kuuluvad toetusõigusliku pinna hulka. PRIA neid eraldi maastikuelementidena ei kaardista, kuid lisab põllumassiivi pindala hulka;
 - kiviaed on toetusõiguslik, kui tema laius on vähemalt 0,30 m ja kõrgus 0,50 m. Kiviaed ei pea olema pärandkultuuri objekt või rajatud MAK toetustega.
3. põllumassiivi maksimaalse toetusõigusliku pindala hulka arvatakse ka põld, kus ühe hektari kohta ei kasva rohkem kui 50 puud. Puuks loetakse vähemalt 1,3 meetri kõrgust puittaimet. Agrometsandussüsteemi puhul arvatakse põllumassiivi maksimaalse toetusõigusliku pindala hulka ka selline ala, kus ühe hektari kohta kasvab rohkem kui 50 puud. Viimasel kahel aastal aktiivses kasutuses olnud põllumassiivide piire näeb PRIA põllumassiivide [veebikaardil](#).

2.2.1.3. Põllumassiivi hulka ei arvestata

Põllumassiivi pindalast arvatakse maha põllumassiivil paiknevad järgmised maa-alad, millel põllumajanduslik tegevus ei ole võimalik või mida kasutatakse valdavalt mittepõllumajanduslikuks tegevuseks:

- 1) üle 0,01 ha suurune maa-ala, sealhulgas maa-ala, millel kasvavad puittaimed võrade liitusega vähemalt 30 protsenti;
- 2) alla 0,01 ha suurused maa-alad, kui nende pindala põllumassiivil kokku ületab 0,01 ha, sealhulgas alla 0,01 ha suurused maa-alad, millel kasvavate puittaimede võrad on omavahel liitunud.

Antud tingimust ei kohaldata nõude „kuni 50 puud hektari kohta“ rakendamisel. See tähendab, et üksikute puude alust maa-ala ei liideta kokku ega arvata seda põllumassiivi toetusõiguslikust pindalast maha, kui puudealune pindala kokku ületab 0,01 ha. Seega aladel, kus puittaimede võrade liitus jääb alla 30 protsendi (ei ole metsastunud ega võsastunud) ning kus põllumajanduslik tegevus on võimalik, loetakse kokku puude arv ning kui see jääb lubatud arvu piiridesse, käsitletakse seda ala toetusõiguslikuna.

Maa-alad, mis on alla 0,01 ha suurused ja millel kasvavate puittaimede võrad on omavahel liitunud, arvatakse toetusõiguslikust pindalast välja juhul, kui nende pindala põllumassiivil kokku ületab 0,01 ha. Nende hulka ei arvestata eraldiseisvaid ja selgelt eristuvaid üksikuid puid. Alla 0,01 ha suuruste maa-alade hulka, mis kokku liites ületavad 0,01 ha, arvatakse nt kivihunnik, püsivalt liigniiske ala, maapinnas olev süvend, püsivalt ühel kohal olev masinapark, lõkkeplats, oksahunnikud jms maa-ala, millel põllumajanduslik tegevus ei ole võimalik. Põllumajanduslik tegevus ei ole võimalik ka sellistel aladel, mis on puittaimedega tihedalt kaetud. Selliste alade hulka loetakse alad, millel kasvavate puittaimede võrade liitus on vähemalt 30 protsenti, näiteks puude-põõsaste grupp ja võsa. Selliste alade hulka arvatakse ka madalatest puittaimedest moodustunud põõsastikud, nagu näiteks kadakad ja põõsasmaranad ning nii looduslikult kasvavad kui ka istutatud puittaimedega kaetud alad;

- 3) sõltumata pindalast tuleb põllu pindalast välja arvata ka eelmisest aastast seisvad heina- ja silopallid, ühel kohal hoitavate põllumajandusmasinate alune maa, taimestikuta kivihunnikud, tiigid, pidevalt liigniisked alad jms objektid.

Valdavalt mittepõllumajanduslikuks tegevuseks kasutatavate maade määramise kriteeriumid

Loetelu kehtestamisel on aluseks võetud järgmised kriteeriumid, mille alusel on võimalik hinnata erinevate maade toetusõiguslikkust:

- elemendi suurus (ruumiline ulatus), laad, füüsilised omadused. Kriteerium annab võimaluse hinnata objekti või elemendi suurust ja omadusi, sh kas tegemist on inimtegevuse tulemusena tekkinud ehitisega. Ka komisjoni juhised toetavad selle kriteeriumi rakendamist mittetoetusõiguslike elementide hindamiseks;
- põllumajandusmaa hoidmine karjatamiseks või harimiseks sobilikus seisukorras ilma tavapärasest erinevaid agrotehnilisi võtteid või masinaid kasutamata. Selle kriteeriumi alusel hinnatakse, mis ulatuses ja vahenditega on võimalik selliseid alasid uuesti põllumajanduslikku kasutusse võtta. Seejuures hinnatakse, kas lisaks tavapärastele agrotehnilistele võtetele ja masinatele on vajalik kasutada lisavahendeid ja kas tekivad lisakulud;
- ajaline kriteerium. Hinnatakse elemendi või objekti püsivust ajas. Näiteks, kas tegemist on lühi- või pikaajaliste (sh püsivate või ajutiste) elementide või objektidega. Komisjoni üldiste reeglite kohaselt hinnatakse elemendid või objektid püsivaks, kui need on püsivalt ühel kohal ning nähtavad ja tuvastatavad vähemalt kahel viimasel aastal (ortofotodel, asukohamärgisega fotodel või kohapealses kontrollis). Teisisõnu loetakse püsivaks elemendid või objektid, mis on tuvastatud kahel järjestikusel aastal või nad on rajamise aastal püsiva iseloomuga;
- tegevuse eesmärk, maa kasutus- ja sihtotstarve. Oluline on hinnata tegevuse peamist eesmärki. Teisisõnu, kas tegemist on põllumajandusliku tegevusega (nt põllumajanduskultuuri kasvatamine või loomapidamine) või muul eesmärgil tehtava tegevusega (nt elektritootmine, puhke- või rekreatsioonialana kasutatav ala, majapidamise teenindusala jne). Lisaks hinnatakse maa kasutus- ja sihtotstarvet, mille alusel on võimalik kindlaks teha, kas tegemist on maakatastri kõlvikute kaardi järgi määratud tootmismaaga, loodusliku rohumaa või haritava maaga;
- eristatavus tavapärasest põllumajandusmaast (sh maakasutus). See kriteerium võimaldab eelkõige eristada põllumajanduslikku maakasutust (nt põllumaa, püsirohumaa, püskikultuuridealune maa) muust maakasutusest (nt metsamaa). Lisaks hinnatakse selle kriteeriumi puhul, kas sellised alad on eraldatud või piiritletud taraga või muul moel, kas alal paikneb mittepõllumajanduslikule tegevusele viitavaid objekte jne;
- maaga seotud hooldamis- või harimisvõtted. Maa hooldamis- ja harimisvõtete põhjal saab hinnata, kas need on otseselt seotud põllumajandusliku tegevusega (nt kasvatatakse põllumajanduskultuuri, varutakse loomasööta, peetakse loomi) või kasutatakse maad hoopis valdavalt mittepõllumajanduslikuks tegevuseks ja mittepõllumajanduslikul eesmärgil (nt kui maad hooldatakse muruniidukiga niites eesmärgiga kasutada seda sportimiseks, puhkealana, või kasutatakse maad elektritootmiseks). Selle kriteeriumi puhul hinnatakse, kas alal, millel asetsevad elemendid või objektid, on võimalik põllumajandusliku tegevusega tegeleda samamoodi nagu sellistel aladel, millel elemendid või objektid puuduvad.

Toetusõiguslikuks põllumajandusmaaks ei loeta:

1. inimtekkelise ehitise alust maa-ala (nt majad, hooned, tuulikud jne). Inimtekkeliste ehitiste hulka ei loeta [määruse nr 68](#) § 6 lõigetes 1-4 ja lõigetes 6-11 kirjeldatud maastikuelemente, milleks võivad olla eelkõige muinsuskaitseaduses sätestatud kinnismälestised või pärandkultuuriobjektina kaardistatud objektid;

2. päikesepaneelide alust maa-ala. Selliseks maa-alaks loetakse:

1) paneeli- või paneelidealust maad koos seda ümbritseva aia või selgelt eristuva harimispiiriga;

2) paneelialust maad koos seda ümbritseva ühe meetri laiuse alaga (arvestatakse paneeli välimisest küljest), kus kahe või enama paneeli omavaheline kaugus on üle 13 meetri või tegemist on üksiku paneeliga ja puudub paneeli või paneele ümbritsev aed või selgelt eristuv harimispiir;

3) paneelidevahelist maad koos paneelialuse maa ja seda ümbritseva ühe meetri laiuse alaga (arvestatakse paneeli välimisest küljest), kus kahe või enama paneeli omavaheline kaugus on kuni 13 meetrit ning puudub paneele ümbritsev aed või selgelt eristuv harimispiir.

Päikeseparkide hindamisel kasutab PRIA lisainfona ka maakatastris olevate kõlvikute infot. Maakatastri kõlvikute kaardil on päikesepargid üldjuhul kõlvikutüübiga õuealad ja katastri sihtotstarve on tootmismaa, mille kohaselt ei arvestata päikesepaneeli ja -paneelide alust maad toetusõigusliku põllumajandusmaa hulka;

3. õueala. Õuealaks loetakse elu-, ühiskondliku- või tootmishoone või rajatise juurde kuuluvat või selle püstitamiseks mõeldud ühtset maa-ala. Erandkorras saab olla toetusõiguslik õuealale jääv vähemalt 0,30 hektari suurune puu-, marja- ja köögiviljaaiaga maa-ala. Siiski peab taotleja arvestama tingimusega, et tal peab otsetoetuste taotlemiseks olema kokku vähemalt üks hektar põllumajandusmaad. Ilulisel ja rekreatiivsel eesmärgil rajatud õueala pole toetusõiguslik;

4. haljasala. Haljasalana käsitletakse madal- või kõrghaljastusega ala, mida kasutatakse rekreatiivsetel eesmärkidel ning millele on iseloomulikud ilutaimed. Haljasalad, sh pargid, puisteed, kalmistud, muruväljakud, kiige- ja lõkkeplatsid ei ole toetusõiguslikud, kuna nende peamine eesmärk on rekreatiivne vm mittepõllumajanduslik eesmärk;

5. golfiväljakuid. Golfiväljakud loetakse samuti mittetoetusõigusliku põllumajandusmaa hulka, kuna neid kasutatakse peamiselt rekreatiivsel vm mittepõllumajanduslikul eesmärgil;

6. liigniiskeid alasid. Liigniiske on ala, millel veerohkuse tõttu mullas ei ole võimalik teha põllumajanduslikke töid agrotehniliselt õigel ajal ja viisil. Liigniisked alad jagatakse järgmiselt:

- pidevalt liigniisked alad. Alad, millel liigse vee tõttu ei ole võimalik põllumajanduslikku tegevust (rohumaade puhul niitmist või karjatamist, põllukultuuride puhul kultuuri rajamist, harimist ja koristust) läbi viia. Põllumajandusmaa hulka ei loeta tiike, mudaseid/soiseid alasid ja roostikke/kõrkjastikke. Pidevalt liigniisketes tingimustes toimub ka soostumine ning neid alasid on võimalik tuvastada iseloomuliku taimestiku järgi;
- ajutiselt liigniisked alad. Ajutiselt liigniiskeid alasid ei kustutata registrist. Küll aga tuleb taotlejal sellistele aladele toetuse taotlemisel objektiivselt hinnata, kas toetuse taotlemise aastal on võimalik seda põllumajandusmaad ka põllumajanduslikuks tegevuseks kasutada;

7. valatud põrandaga kasvuhooneid, kuna tegemist on ehitistega. Toetusõiguslikud on vaid muldpinnaga kasvuhooned, kus taimi kasvatatakse mullas. Kasvuhooned, kus taimi kasvatatakse näiteks kivivillal või kasutatakse hüdropoonilist süsteemi, ei ole toetusõiguslikud. Samuti ei ole toetusõiguslikud sellised kasvuhooned, kus mullapind on kinni kaetud peenravaibaga ja taimed kasvavad pottides;

8. ladustatud heina- ja silopallide ning -pakkide alust maa-ala. Need tuleb põllumajandusmaalt eemaldada hiljemalt järgmise aasta 15. juuniks. Varasemate aastate heina- ja silopallide ning -pakkide alune pindala arvestatakse toetusõiguslikust pindalast välja;

9. staadioneid, spordiväljakuid, lennuvälju. Erandiks võivad olla väga väheste kasutusega väikelennuväljad ja spordiplatsid, mis on muru/heinakatttega ja millel toimuv põhitegevus on põllumajandus. Otsus toetusõiguslikkuse kohta tehakse juhtumipõhiselt;

10. metsakultuuride kasvatamist, v.a lühikese raieringiga paju (*Salix*). Jõulupuudele ei ole võimalik põllumajanduslikke toetuseid taotleda. Põllumajandusmaal asuvad puukoolid, mille eesmärgiks on hilisem taimede ümberistutamine, on toetusõiguslikud. Toetusõiguslikud ei ole need pinnad, millel kasvatatakse metsakultuure oma tarbeks. Maarjakase alune maa on toetusõiguslik juhul, kui seal kasvatatakse taimi istutusmaterjalina ehk seemikute, istikute või heistritena (vähemalt 1,5 m kõrgune suuremõõtmeline istutusmaterjal). Maarjakase istandus, kus taimed jäävad samale kasvukohale kuni puiduks koristamiseni, ei ole toetusõiguslik.

Puittaimestikuga seotud toetusõigusliku maa arvestamine

Üksikute puudega põldu käsitletakse toetusõiguslikuna, kui puude arv toetusõigusliku hektari kohta ei ületa kindlat maksimumtihedust. See tähendab, et põllumassiivi maksimaalse toetusõigusliku pindala hulka arvatakse põld, kus ühe hektari kohta ei kasva rohkem kui 50 puud, v.a agrometsandussüsteemidel.

Metsaks, võsaks või põõsastikuks loetakse vähemalt 0,01 ha suurused alad, kus puittaimede võrastiku liitus on vähemalt 30 protsenti. Eraldiseisvaks puuks loetakse selgelt eristuvad puud ja põõsad, mis on vähemalt 1,3 meetri kõrgused. Üldjuhul on vähemalt 1 meetri laiuse võraga puude kõrguseks vähemalt 1,3 meetrit. Puittaimestiku vahelisel alal peab kasvama rohttaimestik või peab seal olema haritav maa. Puude tihedust arvestatakse kogu selle põllu pinna suhtes, millel paiknevad eraldiseisvad puud ja põõsad.

Eraldiseisva puittaimena ei käsitleta juhtusid, kui puude või põõsaste tihedus vastab metsa (sh võsa) või puittaimede grupi (puude ja põõsaste grupp) tingimustele. Põõsastike all peetakse silmas vähemalt 30-protsendilise võrastiku liitusega madalate puittaimedega, sh kadakatega ja põõsasmaranatega, kaetud vähemalt 0,01 ha suuruseid maa-alasid.

Toetusõigusliku pindala määramine neil aladel, kus esineb puudegruppe ja üksikuid puid

1. PRIA geoinfosüsteemis digitaliseeritakse põllumassiivi välispiir (joonisel 1 on välispiir tähistatud kollase joonega).

Joonis 1. Puudegrupid ja üksikud puud

2. Määratletakse kõik vähemalt 0,01 ha suurused alad, kus puude või põõsaste võrade liitus on suurem kui 30% (joonisel 1 tähistatud punase joonega). See tähendab, et määratletakse alad, kus puude/põõsaste grupi pindalast moodustab võrade pindala vähemalt 30% või rohkem. Sellised alad digitaliseeritakse geoinfosüsteemis ja arvestatakse põllumassiivi toetusõiguslikust pindalast välja.
3. Määratletakse puudega kaetud alad, mis eraldi võetuna on alla 0,01 ha, kuid kokku liites moodustavad üle 0,01 ha suuruse pinna (joonisel 1 tähistatud sinise joonega). Niisuguse ala hulka arvestatakse puud siis, kui neid ei saa käsitleda üksikute puudena, kuna mitme puu või põõsa võrad on omavahel liitunud. Sellised alad digitaliseeritakse geoinfosüsteemis ja arvestatakse põllumassiivi toetusõiguslikust pindalast välja.
4. Loetakse kokku kõik üksikud puud ja põõsad, mis leiduvad allesjäänud toetusõiguslikul pinnal (joonisel 1 tähistatud kollase ringiga). Põllumassiivi maksimaalse toetusõigusliku pindala hulka arvatakse põld, kus üksikute puude tihedus ühe hektari kohta ei ületa 50 puud. Kui puude arv on hektari kohta üle 50, pole põld toetusõiguslik. Üksikuks puuks toetusõigusliku pindala määramise tähenduses loetakse vähemalt 1,3 meetri kõrgune või selgelt eristuva vähemalt 1-meetrise võra läbimõõduga puu või põõsas, kui puudevahelisel alal on rohttaimestik või haritav maa. Üks ja sama puu ei saa olla samaaegselt üksik puu ja kuuluda puudegruppi. Juhul, kui puid on võimalik loendada visuaalselt ja sealjuures hinnata, et neid ei ole ühe hektari kohta üle 50, siis neid geoinfosüsteemi ei salvestata ja need ei kajastu ka PRIA avalikul veebikaardil põllumassiivi andmetes.
5. Põllumassiivi maksimaalne toetusõiguslik pindala arvutatakse 0,01 ha täpsusega järgmiselt:

$$S = S_v - S_M - S_{M1}$$

kus

S - põllumassiivi maksimaalne toetusõiguslik pindala,

S_v - põllumassiivi välispiiri sisse jääv pindala,

S_M - üle 0,01 ha suuruste mittetoetusõiguslike alade pindalade summa,

S_{M1} - alla 0,01 ha suuruste mittetoetusõiguslike alade pindalade summa, kui see on kokku üle 0,01 ha.

Antud näite puhul $S = 3,22 - (0,02 + 0,02 + 0,55) - (0,004 + 0,007) = 2,62$ ha, kusjuures üksikud puud arvestatakse toetusõigusliku pindala hulka, sest nende arv ei ületa 50.

6. Põllumassiivil kokku loetud puude arv jagatakse põllumassiivi pindalaga. Kui see on üle 50, ei ole põllumassiiv toetusõiguslik ja see kustutatakse põllumajandustoetuste ja põllumassiivide registrist.

2.2.2. Kuidas põllumajandusmaad registrisse kanda?

Kui olete kasutusele võtnud põllumajandusmaad ja soovite sinna toetusi taotleda, peate esitama PRIAle avalduse põllumassiivi kandmiseks põllumajandustoetuste ja põllumassiivide registrisse. Põllumassiivi minimaalne toetusõiguslik pindala on 0,30 ha. Põllumassiivide üle peab arvestust PRIA. Arvestust peetakse taotlejapõhiselt. Taotlejapõhine massiiv tähendab seda, et juhul, kui samale põllumassiivile taotleb toetusi mitu taotlejat, siis jagatakse põllumassiiv taotlejapõhiseks. Sellisel juhul säilitatakse ühele põllumassiivile endine 11-kohaline unikaalne numberkood ja ülejäänud põllumassiividele antakse uued unikaalsed numberkoodid.

PRIAle tuleb avaldus esitada ka juhul, kui põllumassiivi toetusõiguslik pindala on suurenenud (näiteks olete eemaldanud võsatuka, kivi-hunniku) või vähenenud (näiteks on põllumassiivil võsa, tee, ehitis vms mittetoetusõiguslik ala). Kui kõige uuema ortofoto järgi on näha, et avaldus hõlmab ka mittetoetusõiguslikke alasid, suunatakse põllumassiiv kohapealsesse kontrolli. Enne

kohapealset kontrolli määratakse põllumassiivi piir vastavalt teie avaldusele. Peale kohapealset kontrolli muudetakse piiri vastavalt kontrolli tulemustele. Kui taotlemise ajaks pole kohapealset kontrolli teostatud, tuleb sõltumata põllumassiivi suurusest toetusi taotleda vaid **reaalselt teie põllumajanduslikus kasutuses olevale pinnale**.

Uute maade kasutuselevõtmise korral palub PRIA teilt kinnitust maakasutusõiguse olemasolu kohta. Kinnituses tuleb täpsustada, millise maakasutusõigusega on tegemist (vt ka p [2.3.4](#)). Kui maakasutusõigus tekib kokkuleppe või lepingu alusel, tuleb lisada ka lepingu teise osapoole nimi ja kontaktandmed.

Avalduse esitamise võimalused:

- esitage avaldus elektrooniliselt [e-PRIA](#) teenuses „Põllumassiivide muudatused“ (leitav e-PRIA → Pindalateenused → Põllumassiivide muudatused);
- saatke kiri/avaldus e-posti aadressile maa@pria.ee;
- saatke avaldus posti teel PRIA põldude registri büroole (Tähe 4, Tartu, 51010);
- viige avaldus lähimasse PRIA teenindusbüroosse.

Küsimuste korral helistage PRIA pindala- ja loomatoetuste infotelefonil 737 7679.

Paberavalduse vormitamiseks leiate põllumassiivi piiri muutmise avalduse vormi PRIA kodulehelt [siit](#).

[Määruse](#) nr 68 § 6 lõigetes 1-4 ning lõigetes 6 ja 8 kirjeldatud nõutetekohased maastikuelemendid – põllusaar, metsasiil, puude rida, hekk, kraav, kiviaed – kantakse põllumassiivide registrisse ilma taotleja avalduseta. Juhul, kui maastikuelement põllumassiivi kaardil ei kajastu, tuleb taotlejal esitada PRIAle avaldus. Selleks saate kasutada e-PRIA teenust „Põllumassiivide muudatused“. Avalduses palume ära näidata põllumassiivi numbri ja maastikuelemendi tüübi ning lisaks märkida nende elementide pindala ja asukoht.

Kui taotleja soovib maastikuelemendid arvata maksimaalse toetusõigusliku põllumassiivi hulka, tuleb need toetuse taotluses ära märkida, joonistades maastikuelemendid põllu sisse.

Avalduse kaardil peavad põllud olema selgelt piiritletud. Avaldusele märgitav põld peab olema selgelt eristatav teise maakasutaja või maakasutusviisi suhtes. Seda eelkõige juhul, kui tegu on ühel põllumassiivil asuvate, kuid erinevate põllumajandustootjate kasutuses olevate rohumaadega. Kahtluste ja vaidluste korral on otsuse aluseks kohapealse kontrolli tulemused. Kui teie või teie esindaja viibib kohapealse kontrolli juures, peate olema valmis vajadusel järelevalveametnikule ette näitama põllu piiri.

2.2.3. Põllumassiivide uuendamine

PRIA uuendab põllumajandustoetuste ja põllumassiivide registrit uute ortofotode, satelliidifotode, maakasutusotstarbe piiri, maakasutusõiguse, kohapealse kontrolli ettepanekute ja taotlejate avalduste põhjal. Registri aluseks on ortofotod, mida uuendatakse vähemalt kord kahe aasta jooksul, et hoida register ajakohasena ning teha kontrolle taotlustes esitatud põllumajandusmaa üle. 2023. aasta märtsi seisuga on registri aluseks olevad kõige vanemad fotod tehtud 2021. aastal ning kõige uuemad 2022. aastal. Kõige värskemate (uuemate) ortofotode põhjal tuvastatakse erinevused registris oleva pinna ja looduses oleva reaalse olukorra vahel ning korrigeeritakse vajadusel põllumassiivide piire.

Kui põllumassiivile on rajatud/tekkinud visuaalselt tuvastatavad püsiobjektid (nt alalised teed, tiigid, liigniisked alad, mets, hooned, tehnorajatised, sh päikesepaneelide alune maa jne), siis toetusõiguslikku põllumassiivi pindala registris vähendatakse. Registriandmete kontrolli teeb PRIA aastaringelt ning tehtud muudatused on jooksvalt näha [PRIA avalikul veebikaardil](#).

Põllumassiivide registrile peab toetuse taotleja teada andma kõikidest massiivil toimunud maakasutuse muutustest (võsa, teed, ehitised, veekogud jms). Vastavalt [ELÜPS-i](#) § 113 lõikele 7 tuleb muutuse puhul viivitamata esitada avaldus andmete muutmiseks.

Põllumassiivide kaart näitab registris oleva põllumassiivi maksimaalset toetusõiguslikku pindala hektarites (täpsusega kaks kohta pärast koma). Piire muudetakse maakasutusepõhiseks ka põllumassiivide jagamisega. Sellisel juhul moodustatakse püsirohumaast (maakasutusega PR), sealhulgas tagasi rajatavast püsirohumaast (maakasutusega TAR) ja keskkonnatundlikust püsirohumaast (maakasutusega TAR), põllumaast (maakasutusega põllumaa - P ja mustkesa - M) ja püskikultuuride alusest maast (maakasutusega PK) eraldiseisvad massiivid. Selline jagamine on vajalik tingimuslikkuse nõuete täpsemaks jälgimiseks toetuste menetlemisel.

Kui te ei nõustu registris tehtud muudatusega, on teil vastavalt [haldusmenetluse seaduse](#) §-le 75 võimalik haldustoiming vaidlustada. Seda saab teha 30 päeva jooksul alates toimingust teadasaamisest. Kui vaideotsus ei ole teile sobiv, on teil vastavalt [halduskohtumenetluse seadustikule](#) 30 päeva jooksul võimalik esitada kaebus halduskohtule. Esitatavas vaides tuleb põhjendada, miks te ei soovi põllumassiivide piire muuta. Seejuures peab arvestama mittetoetusõiguslike elementide aluste pindalade (mets, võsa, ehitised jms) registrist mahaarvamise ja asjaoluga, et pindalatoetuseid saab ainult põllumajandusmaale, mida kasutatakse õiguslikel alustel.

2.2.4. Põllumajandusmaa kasutusõigus

Toetust võib taotleda põllumajandusmaa kohta, mida teil on õigus kasutada taotluse esitamise aasta 15. juuni seisuga. Toetuse saamise eeldusteks on nii põllumajandusmaa kasutusõiguse omamine kui ka selle maa reaalne kasutamine.

Kasutusõigus on maa omanikul, maa rentnikul (põllumajanduslik rendileping) või muul õiguslikul alusel maa kasutajal (kasutusvaldus, tasuta kasutamise leping jne). Kui taotlejal puudub põllumajandusmaa kasutusõigus, kuid vaatamata sellele hakkab ta maad harima ning taotleb põllumajandusmaa kohta toetust, rikub ta omandiõigust ning selle maa osas jäetakse taotlus rahuldamata. Maa omanik, kes maa harimisega ei tegele, ei ole samuti õigustatud toetust saama. Toetuse saamise eeldusteks on nii maa kasutusõiguse omamine kui ka maa reaalne kasutamine ja sellega seotud kulutuste tegemine.

Juhime tähelepanu, et eraomandis oleva maa ning riigimaa kasutusse andmise ja võtmise korrad erinevad olulisel määral.

Eraomandis oleva maa kasutada andmine

Rendisuhteid reguleerib [võlaõigusseadus](#) (§ 339-360). Seadus ei kehtesta rendilepingule kohustuslikku vormi, see võib olla nii suuline kui ka kirjalik. Suulise rendilepingu puhul tuleb arvestada, et kokkuleppe (lepingu) olemasolu peab vajadusel tõendama isik, kes tahab lepingualusele maale toetust saada. Kui taotleja ei suuda tõendada suulise rendilepingu olemasolu, loetakse, et rendileping puudus. Võimalike segaduste ja vaidluste vältimiseks soovitame lepingud sõlmida kirjalikult. Sama kehtib ka lepingute ülesõletamise kohta.

Rendisuhete juures on oluline ka see, et rendileandja vahetumisel rendilepingu kehtivus ei lõpe. Seega juhul, kui maa uus omanik soovib võtta ise maa kasutusse või anda selle omakorda rendile, tuleb tal eelmise rendileandja ja rentniku vahel sõlmitud rendileping üles öelda.

Lepingusse tuleb kindlasti kirjutada täpsed andmed rendileandja ja rendilevõtja kohta, nende õigused (sh kellel on õigus taotleda pindalatoetusi) ja kohustused, lepingu jõustumise kuupäev

ja kehtivus ning andmed rendile antava maa kohta. Lepingule tuleb lisada katastriüksuse plaan, kus on tähistatud rendileantav maa.

Kasutusvaldust reguleerib [asjaõigusseadus](#) (§ 201-224), tasuta kasutamise lepingut [võlaõigusseadus](#) (§ 389-395).

Riigimaa kasutada andmine

Riigi omandis olevale maale saab kasutusõigus tekkida kahel viisil.

1. Kasutusvalduse seadmisega (vastavalt Vabariigi Valitsuse 31.01.2005. a määrusele nr 24 „[Riigimaa kasutusvaldusesse andmise ja riigimaale kasutusvalduse seadmise kord](#)“). Maale kasutusvalduse seadmise leping sõlmitakse kirjalikus vormis (määruse nr 24 § 17) ning see kantakse kinnistusraamatusse. Määruse nr 24 § 16 lg 3 p 4 kohaselt peab maale kasutusvalduse seadmise leping sisaldama mh kasutusvaldusesse saaja kohustust mitte anda maad rendile või teisele isikule kasutuseks. Alates 2020. aastast on [maareformi seaduse](#) § 34¹ lõike 6² alusel sätestatud erand vaid füüsilisest isikust kasutusvaldajate suhtes, kes võivad anda kasutusvaldusesse antud maad kasutusvaldajaga sõlmitud kirjaliku lepingu alusel kasutusele isikule, kes jätkab põllumajanduslikku tootmist sellel maal ning on kasutusvaldaja sugulane või abikaasa või juriidiline isik, mille kogu aktsia- või osakapitalist või häälte koguarvust kuulub enamus kasutusvaldajale, tema sugulasele või abikaasale. Kasutusvaldaja peab kasutusvalduse seadjat teavitama maa kasutusse andmisest ja edastab talle lepingu kuu aja jooksul pärast selle sõlmimist.
2. Kasutuslepingu alusel (vastavalt riigivaraseaduse regulatsioonile). [Riigivaraseaduse](#) § 24 lõike 1 kohaselt peab kasutusleping olema sõlmitud kirjalikus vormis. [Riigivaraseaduse](#) § 15 lõike 5 kohaselt peab riigivara valitseja sätestama kasutuslepingus tingimuse, et kasutaja võib anda vara kolmanda isiku kasutusse allkasutuslepingu alusel üksnes juhul, kui selleks on riigivara valitseja kirjalik nõusolek ja allkasutuslepingus lepatakse kokku lepingu avalikustamises avaliku teabe seaduse kohaselt. Kinnisasja allkasutuslepingu registreerib ja avalikustab riigivara valitseja riigi kinnisvararegistris, välja arvatud juhul, kui avaliku teabe seaduse alusel ei tule lepingut või selle osa avalikustada.

Erinevalt eraomandis olevatest maadest peab riigi omandis olevate maade puhul kindlasti sõlmida kirjalik leping.

Oluline on ka tähele panna, et taotlejad või maa kasutamisest huvitatud isikud peavad näitama üles piisavat hoolsust ning veenduma, et isik, kellega nad kasutuslepingu sõlmivad, on õigustatud maad neile kasutada andma. [Asjaõigusseaduse](#) § 55 lõike 1 kohaselt on kinnistusraamat avalik ning igaühel on õigus kinnistusraamatu andmetega tutvuda. See tähendab, et igaühel on õigus saada teavet ükskõik milliste kinnistusraamatusse kantud andmete kohta, sh kinnisasjade ja nende omanike, aga ka kinnisasja koormavate piiratud asjaõiguste kohta. [Asjaõigusseaduse](#) § 55 lõikest 2 tulenevalt ei või keegi end vabandada kinnistusraamatu andmete mitteteadmise

Riigivara koormavate lepingute andmed on kantud riigi kinnisvararegistrisse (<https://riigivara.fin.ee/kvr/>), kust kõik kasutajad saavad teha tasuta päringuid riigi kinnisvara ja sellega seotud menetluste ning lepingute kohta.

Maa-ameti poolt hallatava riigimaa kasutamiseks õigustatud isikute kohta saab infot vaadata KATRI (katastri riigivara ruumiandmete) keskkonnast <https://riigivara.kataster.ee>. Maa-ameti [riigimaade kasutuslepingute](#) teemalehel on toodud ka Maa-ameti spetsialistide kontaktandmed, kelle poole lepingutega seoses saab pöörduda.

Katastriüksuste omandivormi saab vaadata ka [PRIA avalikult veebikaardilt](#).

Maa kasutusõigust kontrollitakse nii administratiivses kontrollis, aga ka kohapealse kontrolli käigus. Kui samale põllumajandusmaale esitavad taotluse kaks isikut ja selline vastuolu selgub PRIA administratiivse kontrolli käigus, saadab PRIA mõlemale isikule kirjaliku järelepärimise, millega küsitakse omandi- või kasutusõigust tõendavaid dokumente. Nende põllumajandusmaade osas, mille kasutamiseks puudub taotlejal õiguslik alus, jäetakse taotlus rahuldamata. Piisava tõendusmaterjali puudumisel võib jätta mõlemad taotlused rahuldamata.

2.2.5. Nõuded toetusõiguslikul põllumajandusmaal tehtavate tegevuste kohta

Põllumajanduslikuks tegevuseks loetakse põllumajandustoodete tootmist ja põllumajandusmaa hoidmist karjatamiseks või harimiseks sobilikus seisukorras. Põllumajandusliku tegevuse määratlemisel on lähtutud [Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse \(EL\) nr 2021/2115](#) artikli 4 lõikes 2 sätestatust, milles nähakse ette tingimused, millega liikmesriikidel on riigisiseste nõuete kehtestamisel kohustuslik arvestada.

Nii põllumajandustoodete tootmisele kui ka põllumajandusmaa karjatamiseks või harimiseks sobilikus seisukorras ehk hooldamisel hoidmisele tegevuse iseloomust lähtuvaid nõudeid ei kehtestata. Oluline on, et nii tootmine kui ka hooldamine toimuks nii, et põllumajandusmaal oleks välistatud ebasoovitava taimestiku ulatuslik levik ning seda maad peab olema võimalik ilma lisakuludeta järgmisel kasvuperioodil kasutada põllumajanduslikuks tegevuseks. Seejuures tootmistegevus tuleb teostada kasutades kohalikele normidele vastavaid agrotehnilisi võtteid ja loomakasvatuse tehnoloogiaid.

Põllumajandustoodete tootmiseks loetakse selliste põllumajandustoodete tootmist, mis on nimetatud Euroopa Liidu toimimise lepingu I lisas, välja arvatud kalandustooted ja puittaimed, mida kasvatatakse dekoratiivsel eesmärgil ja turustatakse enne nende raieküpseks saamist, aga ka maaharimist, sealhulgas märgalaviljelust, tavapäraseid põllutöid ja saagikoristust, põllumajandusloomade aretamist ja pidamist ning lühikese raieringiga madalmetsa kasvatamist. Põllumajandustootmise iseloomu või intensiivsuse kohta on liikmesriigil võimalik konkreetsemaid lisanõudeid kehtestada ainult lähtudes kohalikest kliima- ja mullastikutingimustest, tavapärasest kohalikust agrotehnilisest praktikast ja loomakasvatuse tehnoloogiast. Seetõttu nähakse ette, et põllumajandusmaal tootmistegevuse puhul kasutatakse kohalikele normidele vastavaid agrotehnilisi võtteid ja loomakasvatuse tehnoloogiaid.

Põllumajandusmaa hoidmist karjatamiseks või harimiseks sobilikus seisukorras ehk hooldamist tehakse ilma tavapärasest erinevaid põllumajandusmeetodeid või -masinaid vajava ettevalmistava tegevuseta. Sellisteks tegevusteks loetakse asjakohaseid tegevusi, mis välistavad põllumajandusmaa võsastumise ja ebasoovitava taimestiku ulatusliku leviku.

Kogu taotleja kasutuses oleva põllumajandusmaa kohta kehtib üldine nõue, et see peab olema nõuetekohaselt hooldatud. Nõuetele vastav hoolduse tase on võimalik saavutada, kasutades järgmisi tegevusi: põllumaa harimine, rohumaadel põllumajandusloomade karjatamine, rohumaa niitmine, sööti jäetud maa hooldamine niitmise või hekseldamise teel, põllumaa hoidmine musta kesana jm sobilik tegevus, vältimaks põllumajandusmaa otstarbe muutust või võsastumist.

Ebasoovitava taimestiku all peetakse silmas kõiki neid taimi, mida inimene ei kultiveeri, kuid mis on kohanenud kultuurtaimede kasvutingimustega, kasvavad nendega koos ja vähendavad kultuurtaimede saaki. Ebasoovitava taimestiku levikuna käsitatakse põllumajandusmaal (välja arvatud pärandniidul) eelkõige takja, ohaka, puju, putkede, tuulekaera ja puittaimede kasvu ja levikut.

Ulatusliku leviku all peetakse silmas olukorda, kus ebasoovitav taimestik hõlmab kogu põldu või mingit põllu osa. Sel juhul on põld osaliselt või täielikult toetuse nõuetele mitte vastav. Põllumajandusmaa ei ole heas korras, kui see on võsastunud või seal kasvavad valdavalt

ebasoovitavad taimed.

Ilma lisakuludeta kasutusele võtmine tähendab, et taimekasvatamise ettevalmistamiseks ei tehta täiendavaid tegevusi, mida tavapäraselt pole vajalik teha, kui järgitakse kohalikele normidele vastavaid agrotehnilisi võtteid (näiteks on vaja võsa eemaldada enne kultuuri külvamist või rohumaa niitmist).

Kui põllumajandusmaal eespool nimetatud nõudeid ei täideta, loetakse see maa mittetoetusõiguslikuks maaks ning selle osas rakendatakse toetuste vähendamist. Olenevalt taotletud ja kindlaksmääratud pindala erinevustest rakendatakse kas toetuse vähendamist või taotluse rahuldamata jätmist (vt [p 6](#)).

Agrotehniliste võtete kohaldamist toetab ka Eesti Taimekasvatuse Instituudi koostatud juhendmaterjal „[Hea põllumajandustava](#)“, mis on põllumajanduse üldtunnustatud reeglistik ja koosneb õigusaktidega määratud keskkonnanõuetest ja soovituslikest juhistest.

Põllumajandusmaad võib hoida karjatamiseks või harimiseks sobilikus seisukorras ka juhul, kui seal tegeletakse vähemalt üle aasta ehk igal teisel aastal asjakohaste tegevustega, mis välistavad põllumajandusmaa võsastumise ja ebasoovitava taimestiku ulatusliku leviku. See tähendab, et igal aastal ei pruugi olla vajadust põllumajandusmaad hooldada ja seda võib teha üle aasta.

Põllumajandusmaal, millel kasvatatakse viljapuid ja marjapõõsaid, kuid mida ei kasutata põllumajandustoodete tootmiseks, vaid maad hoitakse karjatamiseks või harimiseks sobilikus seisukorras, peavad puud ja põõsad olema heas vegetatiivses seisundis (võrad hooldatud) ning võraalused ja reavahed peavad olema niidetud või muul viisil hooldatud.

Reavahede ja võraaluste hooldamise võtted sõltuvad taimkattest. Hooldamise tähtsaimaks eesmärgiks on vältida umbrohu levikut. Reavahed, kus kasvavad rohttaimed, peavad olema hooldatud, et välistada erinevate haiguste kandumist rohttaimedelt puuvilja- ja marjakultuuridele. Samuti pidurdab õige hooldus kahjurputukate levikut.

NB! Nõuete täitmine põllumajandusmaal peab olema visuaalselt tuvastatav!

2.2.6. Nõuded otsetoetusõiguslikul pärandniidul tehtavatele tegevustele PST, ÜJT ja NPT taotlemise korral

Põllumajandusmaa kasutamine mittepõllumajanduslikeks tegevusteks

Liikmesriigid peavad strateegiakavas kehtestama toetusõigusliku hektari määratluse raames kriteeriumid põllumajandusliku tegevuse ülekaalu kindlakstegemiseks juhul, kui maad kasutatakse ka mittepõllumajanduslikuks tegevuseks. Tingimuste seadmisel on lähtutud paljustki senisest praktikast, mille kohaselt lubatavad mittepõllumajanduslikud tegevused ei tohi rikkuda põllumajandusliku tegevuse eesmärgipärasust ning tekitada põhjendamatuid lisakulutusi.

Põllumajandusmaa, mida kasutatakse alates taotluse esitamisest kuni taotluse esitamise kalendriaasta lõpuni lühiajaliselt või väljaspool taimekasvatuseperioodi mittepõllumajanduslikuks tegevuseks, on toetusõiguslik vaid siis, kui see tegevus ei kahjusta põllumajanduskultuuri kasvatamist, rohukamarat või mullapinda ning seda maad saab pärast mittepõllumajanduslikke tegevusi kasutusele võtta põllumajanduslikuks tegevuseks ilma lisakuludeta. Lubatavad mittepõllumajanduslikud tegevused ei tohi rikkuda põllumajandusliku tegevuse eesmärgipärasust ning tekitada põhjendamatuid lisakulutusi. Põllumajandusmaal on lubatud laatade, näituste, spordivõistluste, oksjonite ja meelelahutusürituste korraldamine; talvisel ajal lumekatte olemasolul suusa-, jää- ja ralliraja vm talispordiala harrastamiseks

asjakohase ala rajamine ja kasutamine ning metsamaterjali ajutine ladustamine (väljaspool taimekasvuperioodi). Üldjuhul ei tohiks tegevus kesta üle ühe nädala.

2.3. Tingimuslikkus

Tingimuslikkus kehtib kõigile pindala- ja loomatoetuste taotlejatele. Tingimuslikkuse süsteemiga tagatakse, et põllumajandustoetusi makstakse täies mahus ainult neile põllumajandustootjatele, kes täidavad erinevatest seadustest tulenevaid kohustuslikke majandamisnõudeid ning järgivad maa heas põllumajandus- ja keskkonnaseisundis hoidmise nõudeid.

Tingimuslikkuse süsteemi alused on kehtestatud [Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse \(EL\) 2021/2115](#) artiklites 12-13 ja lisa III, [Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse \(EL\) 2021/2116](#) artiklites 83-86, [komisjoni delegeeritud määruse 2022/1172](#) artiklites 6-11, [komisjoni delegeeritud määruse 2022/126](#) artiklis 48, [Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse](#) §-des 42-43 ja 110 ning maaeluministri 21.12.2022. aasta määruses nr 68 „[Maa heas põllumajandus- ja keskkonnaseisundis hoidmise nõuded ning kohustuslikud majandamisnõuded](#)“.

Tingimuslikkuse süsteem koosneb kahest osast:

- maa heas põllumajandus- ja keskkonnaseisundis hoidmise nõuetest ja
- kohustuslikest majandamisnõuetest.

Toetuse saaja peab nõudeid oma põllumajanduslikus tegevuses ja kogu põllumajandusliku majapidamise maal järgima kogu kalendriaasta jooksul. Nõuete rikkumisel vähendatakse taotleja kõikide tingimuslikkuse süsteemiga seotud toetuste summat.

2023. aastast lisandub tingimuslikkuse süsteemi eelmise perioodi kliima- ja keskkonnatoetuse ehk nn rohestamise toetuse püsirohumaa säilitamise kohustus, samuti muutub tingimuslikkuse süsteemi osaks tootmisest kõrvale jäetud maa-alade ja elementide määratlemise nõue.

2023. aastast kantakse tingimuslikkuse süsteemi HPK nõuetesse üle eelmise perioodi kliima- ja keskkonnatoetuse ehk rohestamise toetuse püsirohumaa säilitamise kohustus, samuti muutub tingimuslikkuse süsteemi osaks tootmisest kõrvale jäetud maa-alade ja elementide määratlemise nõue (rohestamise toetuse ökoalade nõue) ning lisaks keskkonnatundliku püsirohumaa säilitamise nõue. Uute nõuetena lisanduvad märg- ja turvasalade kaitse nõue HPK 2 (rakendub aastast 2024) ning lihtsustatud külvikorra nõue HPK 7 (rakendub aastast 2024).

NB! Põhjalikum info tingimuslikkuse süsteemi kohta on avaldatud [PRIA kodulehel](#).

Tingimuslikkuse ja nõuetele vastavuse küsimustik e-PRIAs

Tingimuslikkuse ja nõuetele vastavuse küsimustik on üks osa e-PRIAs esitatavast pindala- ja loomapõhiste toetuste taotlusest.

Piimalehma, ammalehma ning ute ja kitse kasvatamise otsetoetuste taotlejad peavad esitama 10. maist kuni 15. juunini [määruses nr 71 „Otsetoetuste saamise üldised nõuded, põhisissetuleku toetus, ümberjaotav toetus ja noore põllumajandustootja toetus“](#) toodud pindala- ja loomapõhiste toetuste taotluse, mille üheks osaks on tingimuslikkuse ja nõuetele vastavuse küsimustik.

3. TOETUSE SAAMISE NÕUDED

3.1. Nõuded põhisissetuleku toetuse saamiseks

Maaeluministri 21. detsembri 2022. a määrusega nr 71 „[Otsetoetuste saamise üldised nõuded, põhisissetuleku toetus, ümberjaotav toetus ja noore põllumajandustootja toetus](#)“ sätestatakse PST toetuse andmise tingimused ja kord.

PST toetuse taotleja peab täitma nõudeid otsetoetuse taotlejale (vt [p 2.1](#)), nõudeid toetusõigusliku põllumajandusmaa kohta (vt [p 2.2](#)) ja tingimuslikkuse nõudeid (vt [p 2.3](#)).

3.2. Nõuded ümberjaotava toetuse saamiseks

Maaeluministri 21. detsembri 2022. a määrusega nr 71 „[Otsetoetuste saamise üldised nõuded, põhisissetuleku toetus, ümberjaotav toetus ja noore põllumajandustootja toetus](#)“ sätestatakse ÜJT toetuse andmise tingimused ja kord.

ÜJT toetuse taotleja peab täitma eelpool nimetatud PST nõudeid ning taotlema PST toetust.

Toetatavad hektarid

ÜJT toetust makstakse maksimaalselt kuni 130 hektari eest. Toetuse ühikumäär on diferentseeritud: kuni 10 hektari suurustele majapidamistele antakse toetust kuni 10 hektari eest ja üle 10 hektari suurustele majapidamistele antakse toetust alates esimesest hektarist maksimaalselt kuni 130 hektari eest. Toetust makstakse PST raames kindlakstehtud hektarite alusel.

3.3. Nõuded noore põllumajandustootja toetuse saamiseks

Maaeluministri 21. detsembri 2022. a määrusega nr 71 „[Otsetoetuste saamise üldised nõuded, põhisissetuleku toetus, ümberjaotav toetus ja noore põllumajandustootja toetus](#)“ sätestatakse NPT toetuse andmise tingimused ja kord.

NPT toetust võib taotleda isik, kes taotleb PST toetust. Taotleja peab täitma otsetoetuste saamise nõudeid (vt [p 2](#)).

NPT toetust saab taotleda füüsilisest isikust ettevõtja, füüsiline või juriidiline isik, kes on asunud esimest korda tegelema põllumajandusega just selle isikuna, kellena ta NPT toetust taotleb. Toetust ei saa taotleda riigiasutus. Esimene NPT toetuse taotlus peab olema esitatud viie aasta jooksul alates põllumajandusliku tegevusega alustamisest.

Kui taotlejaks on füüsiline isik või FIE, peab toetuse saamise nõuetele vastama taotleja. Kui taotlejaks on osühing (edaspidi OÜ), aktsiaselts (edaspidi AS) või tulundusühistu, peavad toetuse saamise nõuetele vastama kõik osanikud, aktsionärid ja juhatuse liikmed. Kui taotlejaks on mittetulundusühing (edaspidi MTÜ), sihtasutus (edaspidi SA) või täis- või usaldusühing, peavad toetuse saamise nõuetele vastama kõik ettevõtte liikmed ja juhatuse liikmed. Toetuse saamise nõuetele peavad vastama ka nõukogu liikmed ja prokurist.

3.3.1. Põllumajandusega alustamise nõue

Kui taotleja (taotleja ise või ettevõtte liige) on varasemalt kuulunud teise põllumajandusega tegeleva OÜ juhatuse liikmete ja/või osanike hulka või AS juhatuse liikmete ja/või aktsionäride

hulka või tulundusühistu juhatuse liikmete ja/või lihtliikmete hulka või oli FIE, kelle tegevusalaks on olnud põllumajandus, siis ei saa seda taotlejat pidada esmakordselt alustavaks nooreks põllumajandustootjaks. Samuti, kui taotleja (taotleja ise või ettevõtte liige) on varasemalt kuulunud teise põllumajandusega tegeleva MTÜ liikmete hulka või oli SA liige või täis- või usaldusühingu täis- või usaldusosanikuks või oli volitatud esindama usaldusosanikku, siis ei saa seda taotlejat pidada esmakordselt alustavaks nooreks põllumajandustootjaks. Seega ei ole see taotleja NPT toetusõiguslik ja talle toetust ei määrata. Lisaks kontrollitakse, kas taotleja liige on ise varasemalt füüsilise isikuna põllumajandusega tegelenud. Arvesse võetakse liikme kehtivaid ja kehtetuid seoseid teiste ettevõtetega.

Varasema põllumajandusliku tegevusena võetakse arvesse põllumajanduslike pindala- ja loomatoetuste taotlemised ja loomapidamisega tegelemine. Kui taotleja on registreerinud end loomapidajaks kas FIE, füüsilise või juriidilise isikuna, loetakse seda põllumajandusliku tegevusega alustamise ajaks.

Samuti loetakse varasemaks põllumajanduslikuks tegevuseks seda, kui taotleja on asunud tegelema põllumajandusliku tegevusega kas füüsilise isikuna, füüsilisest isikust ettevõtjana või juriidilisena isikuna. Põllumajandusliku tegevusega alustanuks loetakse ka taotlejat, kes asus põllumajandusliku tegevusega tegelevas juriidilises isikus juhtimis- või kontrolliorgani liikmeks või omandas osaluse põllumajandusliku tegevusega tegelevad juriidilises isikus või astus selle liikmeks. Selle nõude kontrollimisel vaadatakse põllumajandusega seotud tegevusalasid äriregistrist: arvesse võetakse põllumajanduslikud [Eesti Majanduse Tegevusalade Klassifikaatori](#) (EMTAK) tegevusalade koodid algusega 01 (väljaarvatud 017, mis on jahindus) ja nende tegevustega alustamise aastat.

Juhul, kui [äriregistris](#) muudetakse äriühingu tegevusala, siis loetakse põllumajandusliku tegevuse alguseks aega, mil äriregistris muudeti tegevusala põllumajanduseks. Samas arvestatakse ka majandusaasta aruandes näidatud põllumajandusliku tulu saamise aastaga ja vajadusel teeb PRIA järelepärimise Maksu- ja Tolliametile isiku põllumajandusliku tulu saamise kohta.

Kui ettevõttes on mitu noort põllumajandustootjat, kes on ettevõttega liitunud erineval ajal, siis arvestatakse põllumajandusliku tegevuse algust selle liikme järgi, kes alustas põllumajandusega kõige varem. Kui taotleja on varasemalt olnud mõne teise põllumajandusliku tegevusega tegeleva juriidilise isiku juhtimis- või kontrolliorgani liikmeks, siis ei saa seda taotlejat pidada esmakordselt alustavaks nooreks põllumajandustootjaks. Arvesse võetakse taotleja kehtivaid ja kehtetuid seoseid teiste ettevõtetega.

NPT toetust saab taotleda maksimaalselt **5 aastat eeldusel, et taotleja on alustanud põllumajandusliku tegevusega maksimaalselt kuni 5 kalendriaastat enne, kui ta esitas esimest korda NPT taotluse**. 5 aastat on maksimaalne periood, mil saab NPT toetust taotleda, mitte kordade arv.

Taotleja või isik, kes on saanud NPT toetust 5 aastat ning on seejärel muutnud oma ettevõtlusvormi või registreerinud uue ettevõtte, ei ole enam NPT toetusõiguslik kuna tegemist pole esmakordse alustamisega. Uue ettevõtte registreerimisel ei alga toetuse 5-aastane saamise periood uuesti.

Põllumajandusliku tegevusega ei tohi olla tegeletud rohkem kui viis aastat enne esmakordset NPT taotlemist. Näiteks, kui taotleja esitab NPT taotluse esimest korda 2023. aastal, siis tema põllumajandusliku tegevuse alustamise algusaasta peab jääma ajavahemikku 2018-2023 ning kui põllumajandusliku tegevusega on alustatud enne 2018. aastat, siis toetust ei määrata. Kui taotleja on alustanud põllumajandusliku tegevusega 2021. aastal ja taotleb NPT toetust 2023. aastal, siis

on tal õigus saada NPT toetust veel kuni neli aastat.

Näiteks kui esimene NPT toetuse taotlemine toimus 2018. aastal, siis ei ole võimalik 2023. aastal enam NPT toetust taotleda, sest toetuse maksmiseks ette nähtud 5 aastat on lõppenud.

Näiteks kui taotleja asus esimest korda tegutsema põllumajandusliku majapidamise juhina 2020. aastal ning esimene NPT toetuse määramine toimus 2021. aastal, siis on võimalik NPT toetust viimast korda taotleda 2025. aastal, sest maksimaalne NPT taotlemise kordade arv on täis.

Näiteks kui toetust taotleb 2023. aastal registreeritud FIE, kes varasemalt kuulus äriühingusse (oli äriühingus juhatuse liikmeks ja osanikuks), mis sai tulu põllumajandusest, siis see isik ei vasta toetuse saamise nõudele, sest ei ole esimest korda asunud tegutsema põllumajandusega.

Näiteks kui taotleja esitab esimese NPT taotluse 2023. aastal ja ta asus esimest korda tegutsema põllumajandusliku majapidamise juhina juba 2017. aastal, siis ei ole tema esimene NPT toetuse taotlus esitatud viie aasta jooksul alates põllumajandusega alustamisest, vaid kuuendal aastal ja seega NPT toetust ei määrata.

Näiteks kui taotleja asus esimest korda tegutsema MTÜ juhina 2018. aastal ja esitas esimese NPT taotluse 2022. aastal ning kui ta esitab 2023. aastal uue NPT toetuse taotluse, siis loetakse seda tema teiseks NPT toetuse taotlemise korraks ning taotlejal on võimalik saada NPT toetust, kui täidetakse ka teisi toetuse saamise nõudeid. NPT toetust saab taotleda viiel järjestikusel aastal.

3.3.2. Vanuse nõue

Igal NPT toetuse taotluse esitamise aastal peab noor põllumajandustootja olema kuni 40-aastane (ei tohi saada taotluse esitamise aastal 41). Vanuse nõudele vastamist kontrollitakse igal toetuse taotlemise aastal.

Näiteks kui taotleja on 2023. aastal 39-aastane ning ta taotleb NPT toetust, saab ta toetust veel 2024. aastal, kuid 2025. aastal ei ole tal enam õigust toetust saada, kuna ta on üle 40 aasta vanune.

Toetuse taotleja peab olema vähemalt 18-aastane teovõimeline isik. NPT toetust saab taotleda alaealine vaid siis, kui kohus on alaealise teovõimet laiendanud.

3.3.3. Töökogemuse või hariduse nõue

NPT toetuse taotlejal peab olema kas vähemalt üheaastane põllumajanduslane töökogemus või põllumajanduslane keskeri- või kõrgharidus või [kutseaduse](#) § 4 lõikes 4 nimetatud kvalifikatsiooniraamistiku kutsequalifikatsiooni 4. tase põllumajandustootmise valdkonnas või [Eesti hariduse infosüsteemis](#) enne 2013. aasta 1. septembrit registreeritud õppekavale vastav põllumajanduslane kutsekeskharidus.

Põllumajanduslikuks töökogemuseks loetakse ka põllumajandusliku hariduse omandamisel läbitud õppepraktikat. Põllumajanduslik töökogemus eeldab seda, et noor on aktiivselt osalenud põllumajanduslike tööde planeerimises ja läbiviimises. Seejuures ei loeta põllumajanduslikuks töökogemuseks põllumajanduslikus ettevõttes töötamist näiteks müügijuhina või raamatupidajana kuna tegemist ei ole otseselt põllumajandusliku tegevusega.

Põllumajandusliku hariduse alla loetakse näiteks järgmised õppekavad: aiandus, põllumajandussaaduste tootmine ja turustamine, loomakasvatus, loomakasvatustöötaja, põllumajandustöötaja jms. Seejuures ei liigitu põllumajandusliku hariduse alla näiteks järgmised õppekavad: maastikuarhitektuur, metsandus, kalandus, veterinaarmeditsiin, looduskaitse jms.

Haridust või töökogemust tõendavad dokumendid peab PRIAle esitama e-posti aadressil info@pria.ee või e-PRIA kaudu hiljemalt taotluse esitamise aasta 15. juuniks.

Toetatavad hektarid

NPT toetust makstakse maksimaalselt kuni 100 hektari eest. Toetuse taotleja põllumajandusmaa suurus ei ole piiratud, kuid toetust antakse maksimaalselt kuni 100 hektari eest. Toetust makstakse PST raames kindlakstehtud hektarite alusel.

Näiteks kui taotlejal on kokku 90 hektarit põllumajandusmaad, antakse talle toetust 90 hektari eest.

Näiteks kui taotlejal on kokku 110 hektarit põllumajandusmaad, antakse talle toetust 100 hektari eest ning 10 hektari eest toetust ei anta, sest toetust makstakse maksimaalselt kuni 100 hektari eest.

Juhatuse liikmed, osanikud, aktsionärid ja liikmed

Kõik juriidilise isiku liikmed (osanik, aktsionär, liige, juhtimis- ja kontrollorgani liige ning prokurist) peavad olema füüsilised isikud. Osaühingu osanikeks või aktsiaseltsi aktsionärideks võivad olla vaid füüsilised isikud. Tulundusühistu või mittetulundusühingu liikmeteks võivad olla vaid füüsilised isikud. Täisühingu või usaldusühingu osanikeks võivad olla vaid füüsilised isikud. Sama nõue kehtib ka teiste ettevõtlusvormide osas. Taotlejate ringist jäävad välja juriidilised isikud, kelle liige on juriidiline isik (näiteks jäävad taotlejate ringist välja osaühingud, kelle osanik on juriidiline isik). Kui toetust taotleb juriidiline isik, siis peavad kõik juriidilise isiku üle kontrolli teostavad ja juhtimises osalevad füüsilised isikud vastama noore põllumajandustootja toetuse nõuetele samamoodi nagu toetust taotlevad füüsilised isikud ja füüsilisest isikust ettevõtjad. Samad nõuded kehtivad ka nõukogu liikmele ja prokuristile. Prokurist on volitatud isik, kellel on õigus esindada ettevõtjat kõigis majandustegevusega seotud õigustoimingutes. Taotleja on toetusõiguslik, kui ta on alustanud põllumajanduslike tegevustega just selle ettevõtte raames, millega ta toetust taotleb.

Juriidilise isiku osanik, aktsionär ja liige peab olema sama juriidilise isiku juhatuse liige. Kõik osanikud peavad olema osaühingu juhatuse liikmed. Ka aktsiaseltsi kõik aktsionärid peavad olema aktsiaseltsi juhatuse liikmed. Kõik mittetulundusühingu liikmed peavad olema mittetulundusühingu juhatuse liikmed. Kõik tulundusühistu liikmed peavad olema juhatuse liikmed.

Muudatused äriregistris

Äriühingute liikmete ringis võib teha muudatusi. Muudatusi arvestatakse, kui vastavad muudatused tehakse äriregistris hiljemalt 15. juuniks 2023. aastal.

Näiteks juhul, kui 2023. aastal taotles OÜ esmakordselt NPT toetust ja NPT toetust ei määranud OÜle põhjusel, et üks osanik on varasemalt FIEna tegelenud põllumajandusega, on taotlejal võimalus äriregistri andmeid muuta. Kui hiljemalt 15. juuni 2024. aastal on äriregistris tehtud liikmete osas muudatus ja OÜ vastab NPT toetuse saamise tingimustele, saab OÜ taotleda NPT toetust 2024. aastal, kui põllumajandustegevusega alustamisest ei ole 2024. aastal möödunud rohkem kui 5 aastat.

Juhatuse liikme tähtsajalisus

Kui juriidilise isiku juhatuse liikme esindusõigus on äriregistri andmetel määratud tähtajaliselt, siis esindusõigus peab olema kehtiv vähemalt kalendriaasta lõpuni (ei tohi olla lõppenud).

MTÜ ja tulundusühistu lisatingimused

Juhul, kui toetuse taotleja on MTÜ, peab MTÜ esitama esimese NPT taotluse esitamise aastale eelnenud viie aasta kohta ning iga taotlemise aasta kohta oma liikmete nimekirja (juhatuse liikmed ja lihtliikmed koos liikmete isikukoodidega). Juhul, kui toetuse taotleja on tulundusühistu, peab tulundusühistu esitama esimese NPT taotluse esitamise aastale eelnenud viie aasta kohta ning iga taotlemise aasta kohta oma liikmete nimekirja (juhatuse liikmed ja liikmed koos liikmete isikukoodidega). Nimekirja esitamiseks valige e-PRIA menüüst „Dokumendid“ alt esitatud pindala- ja loomapõhiste toetuste taotlus, seejärel vajutage taotlustoimiku päises nuppu "Lisa dokument". Rohkem infot lisadokumendi esitamise kohta vaata [p 4.3](#).

Varasema põllumajandusliku tegevuse jätkamine

Kui taotleja on ka varasemalt põllumajandusliku tegevusega tegelenud, kuid seejärel muutnud enda õiguslikku seisundit (ettevõtlusvormi) ja ta ei ole tegutsenud põllumajandusliku tegevusega erinevates põllumajanduslikes majapidamistes samaaegselt, siis sellisel juhul arvestatakse taotleja praeguses põllumajanduslikus majapidamises toimuvat põllumajanduslikku tegevust varasema põllumajandusliku tegevuse jätkamisena. Sellisel juhul hindab PRIA asjaolusid ja kui taotleja tegevust saab lugeda jätkamiseks, siis võetakse taotleja põllumajandusliku tegevuse algusaja määramisel arvesse ka tema varasema põllumajandusliku tegevuse kestust.

Näiteks on füüsiline isik olnud loomapidaja aastatel 2021-2022, seejärel on 2023. aastal registreeritud FIEna ja kõik füüsilise isiku nimel olnud loomad ning loomapidamishoone on FIEle üle antud. Põllumajanduslike tegevustega jätkab FIE. Taotleja põllumajandusliku tegevuse alguseks loetakse 2021. Füüsiline isik vastas NPT toetuse saamise nõudele aastatel 2021-2022, alates 2023. vastab NPT toetuse saamise nõuetele FIE ja toetust taotleb FIE.

Ettevõtte ostmine või pärimine

NPT toetuse saamise nõudeid vaadatakse läbi füüsiliste isikute, kes tegutsevad põllumajanduslike äriühingute kaudu. Sellest lähtuvalt, kui äriühingus vahetub kogu isikkoosseis, vaadeldakse äriühingut nõ uue NPT taotlejana. Uue koosseisuna on sellisel äriühingul võimalik toetust saada veel maksimaalselt 5 aastat alates koosseisu vahetumisest, kui uus koosseis vastab kõikidele NPT saamise nõuetele.

Andmete kontrollimine

Kui taotleja andmed ei ole kättesaadavad äriregistrist, teeb PRIA taotlejale järelepärimise. Vajadusel teeb PRIA järelepärimise ka Maksu- ja Tolliametile isiku põllumajandusliku tulu saamise kohta.

3.4. Nõuded puu- ja köögivilja ning marjakultuuride kasvatamise otsetoetuse saamiseks

Maaeluministri 21. detsembri 2022. a määrusega nr 72 „[Tera- ja kaunvilja kasvatamise otsetoetus, puu- ja köögivilja ning marjakultuuride kasvatamise otsetoetus ning seemnekartuli kasvatamise otsetoetus](#)“ sätestatakse PKV toetuse andmise tingimused ja kord.

PKV toetust võib taotleda füüsiline või juriidiline isik või juriidilise isiku staatusega isikute ühendus, kes täidab otsetoetuste saamise nõudeid (vt [p 2](#)). Toetust võib taotleda põllumajandusmaa kohta, millel täidetakse otsetoetuste saamise nõudeid põllumajandusmaa kohta ja kasvatatakse järgnevas loetelus nimetatud toetusõiguslikke põllumajanduskultuure

kokku vähemalt 0,30 ha.

Kultuuridele „köögivilja väikestel pindadel“ ja/või „viljapuu- ja marjaaiad väikestel pindadel“ PKV toetuse taotlemisel ja kultuuride täpsustamisel peavad kõik täpsustatavad kultuurid olema PKV toetusõiguslikud. Kui kõik täpsustatud kultuurid ei ole PKV toetusõiguslikud, tuleb PKV toetusõiguslikud kultuurid, mis igaks eraldi või maa-alasse märgituna kokku on vähemalt 0,30 ha, joonistada eraldi põldudena ja märkida nende kohta PKV taotlemine. Kui täpsustatud PKV toetusõiguslikud kultuurid kokku ei moodusta vähemalt 0,30 ha, tuleb põldude loetelust vastavalt põllult PKV taotlemise märke eemaldada.

Alates 2023. aastast on PKV toetusõiguslikud põllumajanduskultuurid:

- 1) aedhernes (*Pisum sativum subsp. sativum*);
- 2) aeduba (*Phaseolus L.*);
- 3) aroonia (*Aronia Medik.*);
- 4) astelpaju (*Hippophae L.*);
- 5) brüsseli kapsas (rooskapsas) (*Brassica oleracea var. gemmifera*);
- 6) ebaküdoonia (*Chaenomeles Lindl.*);
- 7) haraline ploomipuu (alõtša) (*Prunus cerasifera Ehrh.*);
- 8) hiina kapsas (hiina lehtnaeris) (*Brassica rapa subsp. chinensis*);
- 9) jõhvikas (*Oxycoccus*);
- 10) jääsalat (*Lactuca sativa var. capitata*);
- 11) kaalikas (*Brassica napus L.*);
- 12) karusmari (*Ribes grossularia L.*);
- 13) kirsipuu (*Prunus cerasus L.*);
- 14) kreegipuu (*Prunus insititia*);
- 15) kurk (*Cucumis sativus L.*);
- 16) kõrvits (*Cucurbita pepo L.*);
- 17) küüslauk (*Allium sativum L.*);
- 18) lehtkapsas (*Brassica oleracea var. acephala*);
- 19) lillkapsas (*Brassica oleracea var. botrytis*);
- 20) maasikas (*Fragaria L.*);
- 21) murelipuu (*Prunus cerasus L. var. austera L.*);
- 22) must sõstar (*Ribes nigrum*);
- 23) mustikas (*Vaccinium*);
- 24) naeris (*Brassica rapa subsp. rapa*);
- 25) nuikapsas (*Brassica oleracea var. gongylodes*);
- 26) pastinaak (*Pastinaca sativa L.*);
- 27) pirnipuu (*Pyrus communis L.*);
- 28) ploomipuu (*Prunus domestica L.*);
- 29) porgand (*Daucus carota L. subsp. sativus* (Hoffm.) Hayk.);
- 30) porrulauk (*Allium ampeloprasum var. porrum (L.) J.Gay*);
- 31) punane peakapsas (*Brassica oleracea var. capitata f. rubra (L.) Thell.*);
- 32) punane sõstar (*Ribes rubrum*);
- 33) rabarber (*Rheum rhaponticum L.*);
- 34) redis (*Raphanus sativus L. var. sativus*);
- 35) sibul (*Allium cepa*);
- 36) spargelkapsas (ehk brokoli) (*Brassica oleracea var. italica*);
- 37) sõodav kuslapuu (*Lonicera caerulea L. var. edulis Turcz. ex Herder*);
- 38) söögipeet (*Beta vulgaris L. var. conditiva Alef.*);
- 39) vaarikas (*Rubus idaeus L.*);
- 40) valge peakapsas (*Brassica oleracea var. capitata f. alba*);
- 41) valge sõstar (*Ribes rubrum f. leucocarpum hort.*);
- 42) viinapuu (*Vitis vinifera L.*);
- 43) õunapuu (*Malus pumila Mill.*).

Põllumajandusmaal, mille kohta toetust taotletakse, peab viljapuude ja marjapõõsaste minimaalne istutustihedus olema järgmine:

- 1) õunapuu tugeva kasvuga alusel, pirnipuu – 100 istikut hektari kohta;
- 2) õunapuu keskmise kasvuga alusel – 300 istikut hektari kohta;
- 3) õunapuu nõrga kasvuga alusel – 500 istikut hektari kohta;
- 4) luuviljalised – 270 istikut hektari kohta;
- 5) astelpaju, aroonia – 400 istikut hektari kohta;
- 6) sõstar, karusmari – 2000 istikut hektari kohta;
- 7) vaarikas – 3000 istikut hektari kohta;
- 8) viinapuu – 1300 istikut hektari kohta;
- 9) kultuurmustikas, ebaküdoonia – 1000 istikut hektari kohta;
- 10) kultuurjõhvikas – 30 000 istikut hektari kohta;
- 11) maasikas – 20 000 taime hektari kohta;
- 12) söödav kuslapuu – 665 istikut hektari kohta.

Kehtestatud on minimaalne istikute arv ühe hektari kohta, mille puhul saab seda põllumajandusmaad PKV toetuse raames lugeda toetusõiguslikuks. Istutustihedus on määratud selleks, et tagada toetuse andmine tootmiseks kasutatava maa eest.

Toetust ei või taotleda põllumajandusmaa kohta, millel kasvatatakse põllumajanduskultuure puukoolides.

3.5. Nõuded tera- ja kaunviljakasvatamise otsetoetuse saamiseks

Maaeluministri 21. detsembri 2022. a määrusega nr 72 „[Tera- ja kaunvilja kasvatamise otsetoetus, puu- ja köögivilja ning marjakultuuride kasvatamise otsetoetus ning seemnekartuli kasvatamise otsetoetus](#)“ sätestatakse TVK toetuse andmise tingimused ja kord.

TVK toetust võib taotleda füüsiline või juriidiline isik või juriidilise isiku staatusega isikute ühendus, kes täidab otsetoetuste saamise nõudeid (vt [p 2](#)). Toetust võib taotleda põllumajandusmaa kohta, millel täidetakse otsetoetuste saamise nõudeid põllumajandusmaa kohta ja kasvatatakse järgnevas loetelus nimetatud toetusõiguslikke põllumajanduskultuure kokku vähemalt 5 hektaril.

Alates 2023. aastast on TVK toetusõiguslikud põllumajanduskultuurid:

- 1) kaer (*Avena L.*);
- 2) mais (*Zea L.*);
- 3) rukis (*Secale L.*);
- 4) sorgo (*Sorgum Moench*);
- 5) speltanisu (*Triticum spelta L.*);
- 6) suvinisu (*Triticum L.*);
- 7) suvioder (*Hordeum L.*);
- 8) suvitritikale (*Triticosecale Wittm. ex A. Camus*);
- 9) talinisu (*Triticum L.*);
- 10) talioder (*Hordeum L.*);
- 11) talitritikale (*Triticosecale Wittm. ex A. Camus*);
- 12) tatar (*Fagopyrum Mill.*);
- 13) teraviljade segu;
- 14) kikerhernes (*Cicer L.*);
- 15) lääts (*Lens Mill., nom. cons.*);
- 16) maguslupiin (*Lupinus L.*);
- 17) põldhernes (*Pisum sativum subsp. sativum var. Sativum*);
- 18) põld-hiirehernes (*Vicia villosa Roth*);

- 19) põlduba (*Vicia faba* L.);
- 20) suvivikk (*Vicia sativa* L.);
- 21) segavili/segatis;
- 22) kaunviljade segu.

Segukultuuridele "teraviljade segu allakülvita", "teraviljade segu liblikõieliste allakülviga", "teraviljade segu allakülviga, v.a liblikõieliste allakülviga", "segavili/segatis", "Segavili/segatis N siduvate kaunviljadega (N siduvaid kaunvilju segus üle 50%)", "kaunviljade segu" ja "N siduvate kaunviljade segu (N siduvaid kaunvilju segus üle 50%)" TVK toetuse taotlemisel ja kultuuride täpsustamisel peavad kõik täpsustatavad kultuurid (v.a allakülvi kultuurid) olema TVK toetusõiguslikud.

Toetatavad hektarid

TVK toetust makstakse maksimaalselt kuni 100 hektari eest. Toetust antakse kui taotleja kasvatab kokku vähemalt 5,00 ha toetusõiguslikke põllumajanduskultuure. Kui 5 hektari nõue on täidetud, antakse toetust alates esimesest hektarist kuni maksimaalselt 100 hektari eest.

Näiteks kui taotleja on kokku 40 hektaril teraviljakultuure ning 40 hektaril kaunviljakultuure, antakse talle toetust alates esimesest hektarist kuni 80 hektarini.

Näiteks kui taotlejal on kokku 50 hektaril teraviljakultuure ja mitte ühtegi kaunviljakultuuri, antakse talle toetust alates esimesest hektarist kuni 50 hektarini. Kui taotlejal on kokku 50 hektaril kaunviljakultuure ja mitte ühtegi teraviljakultuuri, antakse talle toetust alates esimesest hektarist kuni 50 hektarini.

Näiteks kui taotlejal on 60 hektaril teraviljakultuure ja 60 hektaril kaunviljakultuure, antakse talle toetust alates esimesest hektarist kuni 100 hektarini ning 20 hektari eest toetust ei anta.

3.6. Nõuded seemnekartuli kasvatamise otsetoetuse saamiseks

Maaeluministri 21. detsembri 2022. a määrusega nr 72 „[Tera- ja kaunvilja kasvatamise otsetoetus, puu- ja köögivilja ning marjakultuuride kasvatamise otsetoetus ning seemnekartuli kasvatamise otsetoetus](#)“ sätestatakse SKT toetuse andmise tingimused ja kord.

SKT toetust võib taotleda füüsiline või juriidiline isik või juriidilise isiku staatusega isikute ühendus, kes täidab otsetoetuste saamise nõudeid (vt [p. 2](#)). Toetust võib taotleda põllumajandusmaa kohta, millel täidetakse otsetoetuste saamise nõudeid põllumajandusmaa kohta ja kasvatatakse [sordilehte](#) või [Euroopa Liidu ühtsesse põllukultuuride sordilehte](#) võetud sordi seemnekartulit, mis on nõuetekohaselt sertifitseeritud. Toetust antakse, kui seemnekartulit kasvatatakse kokku vähemalt 0,30 ha. Seemnekartuli sertifitseerimise nõudeid tuleb järgida põllumajandusministri 3. mai 2006. a määruses nr 58 „[Seemnekartuli kategooriad ning seemnekartuli tootmise ja turustamise nõuded](#)“ sätestatud nõuete kohaselt.

Seemnekartuli sertifitseerimist korraldab ja nõuetele vastavust kontrollib [Põllumajandus- ja Toiduameti taimetervise ja paljundusmaterjali osakond](#).

SKT taotlemisel tuleb valida 3 kultuuri vahel, milleks on "kartul "Ando"", "kartul v.a "Ando"" ja "varajane kartul" ning kahe viimase puhul täpsustada kasvatatava seemnekartuli sort.

4. TAOTLEMINE

EL õigusega on liikmesriikidele antud suuremad volitused rakendada uuel perioodil senisest paindlikumat toetuse taotluse süsteemi (taotluste esitamine, taotluse muutmine, taotluse tagasivõtmine), mida kohaldatakse ühtse haldus- ja kontrollisüsteemi raames.

Kui 2014-2020 programmperioodil rakendati hilinevad taotluste esitamist, mille korral kohaldati 1% toetussumma vähendamist iga hilinevad tööpäeva kohta, siis uuel perioodil sellist süsteemi ei kohaldata.

Pindala- ja loomapõhiste toetuste taotlusi võetakse vastu 10. maist - 15. juunini 2023. a. Pärast vastuvõtuperioodi, s.o pärast 15. juunit, taotlust esitada ei saa.

Pindala- ja loomapõhiseid toetusi saate taotleda vaid elektrooniliselt [e-PRIA](#) kaudu. e-PRIAsse sisenemiseks on vaja ID-kaarti ja selle PIN-koode. Lisaks on võimalik e-PRIAsse siseneda Mobiil-IDga ja kasutades TARA (turvaline autentimine asutuste e-teenustesse) teenust, kus lisavõimalusena saate sisse logida kasutades Smart-IDd. Euroopa Liidu kodanikel on lisaks võimalik e-PRIAsse sisse logida, kasutades nende päritoluriigi autentimisvahendeid.

Esmakordsel e-PRIAsse sisse logimisel kuvatakse teile kasutustingimused, millega nõustumise järgselt tuleb valida esindatav, keda soovite esindada. Kui te ei ole veel PRIA klient või kliendiandmeid on vaja muuta, valige siniselt menüürealalt „Kliendi andmed“. Pärast kliendi andmete üle vaatamist palume kindlasti kinnitada andmete õigsust.

Volituste andmine kõigi e-PRIA teenuste kasutamiseks toimub e-PRIA teenuses „Esindusõigused ja volitused“. Kui taotlejal ei ole võimalik e-PRIAs digitaalselt volitusi anda, saab esindaja määrata ka PRIA poolt välja töötatud soovituslikul vormil „Volikirja asjaajamiseks Põllumajanduse Registrate ja Informatsiooni Ametiga“. Kui soovitakse anda piirangutega volitus, tuleb täita lisaks ka „Volikirja vormi lisa 1. Osaliste ehk piirangutega volituste andmine“. Volikirja vormid ja lisainfo leiate PRIA kodulehel Registrate menüü all asuvalt lehelt [Esindusõigused ja volitused](#).

Erandina (juhul, kui ei ole võimalik volitusi anda e-PRIAs, digitaalselt allkirjastatult või paberil) saab volitusi pindala- ja loomapõhiste toetuste taotluse esitamiseks anda ka telefoni teel. Selleks palume helistada registrate osakonna infotelefonil 731 2311.

e-PRIA kasutamisel pakub taotlejatele tuge ka Maaelu Edendamise Sihtasutuse nõuandeteenistus. Täpsemat infot leiate [MES nõuandeteenistuse kodulehelt](#).

Taotlusi saate esitada ka PRIA maakondlikes teenindusbüroodes olevate kliendiarvutite kaudu.

Kliendiarvuti kasutamiseks ja taotluse esitamiseks PRIA teenindusbüroos palume eelnevalt broneerida aeg [PRIA kodulehel](#), pindala- ja loomatoetuste infotelefonil 737 7679 või [maakondliku teenindusbüroo](#) telefonil. Teenindusbürood on avatud esmaspäevast kolmapäevani kell 9.00-16.00. Taotluse esitamiseks on vajalik kas ID-kaart, Mobiil-ID või Smart-ID. Veenduge, et teil on olemas teenuse kehtivad PIN-koodid.

PRIA maakondlike teenindusbüroode töötajate ülesandeks on info edastamine, juhendmaterjali jagamine ning e-PRIA teenuste ja kliendiarvuti kasutajate abistamine. PRIA teenistujad ei tohi taotlejatele taotlustele kantavate andmete osas sisulist nõuannet jagada, küll aga võib PRIA teenistuja käest küsida teavet üldise informatsiooni, õigusaktide, e-PRIA kasutamise jms kohta.

Vajadusel saate taotlemise ja e-PRIA kasutamise kohta nõu küsida PRIA pindala- ja

loomatoetuste infotelefonil 737 7679. Maakondlike teenindusbüroode kontaktandmed leiate [PRIA kodulehelt](#).

NB! Taotleja vastutab taotlusel esitatud andmete õigsuse eest!

4.1. Kliendiks registreerumine ja kliendiandmete muutmine

Kõik toetuste taotlejad peavad olema kantud põllumajandustoetuste ja põllumassiivide registrisse. Kui te ei ole veel PRIA klient või kliendiandmeid on vaja muuta, saate vastavad toimingud teha [e-PRIA](#) teenuses „Kliendi andmed“. Kliendiks registreerimise vormi leiate ka PRIA kodulehel Registrite menüü all asuvalt lehelt [Alustavale kliendile](#) ja kliendiandmete muutmise vormi leiate Registrite menüü all asuvalt lehelt [Kliendi andmete muutmine](#).

Kui registrisse kantud andmed on muutunud, peate esitama registrikande muutmise avalduse esimesel võimalusel, soovitatavalt 15 tööpäeva jooksul, andmete muutumisest alates.

Kindlasti palume taotlejatel üle kontrollida oma e-posti aadress PRIA registris. Andmeid saab kontrollida e-PRIA teenuses „Kliendi andmed“. Füüsilised isikud saavad e-posti aadressi muudatusest teada anda samas teenuses, juriidilised isikud peavad muudatuse tegema [äriregistris](#), kust e-posti aadressi andmed jõuavad PRIA kliendiregistrisse. Ajakohastatud andmed võimaldavad PRIAl taotluste osas täiendavate küsimuste tekkimise korral taotlejatega operatiivselt ühendust võtta ja tagada toetuste kiire ning korrektse menetlemise.

4.2. Pindala- ja loomapõhiste toetuste taotluse täitmine ja esitamine e-PRIAs

e-PRIAsse saate sisse logida aadressil: epria.pria.ee.

Pärast sisenemist valige esindatav.

Käesoleva aasta taotluse esitamist saate alustada e-PRIA esilehel menüüst „Taotlemine“ valides „Esita toetustaotlus“ ja rippmenüüst meede „Pindala- ja loomapõhiste toetuste taotlus“, seejärel vajutage nupule „Alusta esitamist“.

Pindala- ja loomapõhiste toetuste taotlus ([määruses nr 71](#) toodud pindalatoetuste ning loomade pidamisega ja loomade heaolu soodustamisega seotud toetuste ühine taotlus) koosneb erinevatest plokkidest, mis lisanduvad vastavalt teie poolt tehtud taotlemise märgetele. Taotluse plokkide punktide all on lisainfo konkreetse punkti kohta. Taotluse täitmise sammudes toimuvad eelkontrollid, mis juhivad tähelepanu võimalikele puudustele teie taotlusel. Soovitame kindlasti tutvuda koondinfos kuvatud teadetega. Taotlusel esitatud andmete õigsuse eest vastutab taotleja.

Taotluse täitmise sammudeks on üldandmed, täitmine, koondinfo ja esitamine.

Üldandmed

Selles taotluse täitmise sammus näete enda kui taotleja andmeid ja volitatud esindaja andmeid. Volitatud esindajat saab muuta vajutades „Vaheta esindaja“. Kui käesoleva taotluse osas on vaja PRIAl taotlejaga ühendust võtta, võetakse esmajärjekorras ühendust taotlusel valitud volitatud esindajaga.

Täitmine

Selles taotluse täitmise sammus on algselt näha 6 plokki, millele võib vastavalt plokis 1, 2 ja 3 tehtud taotlemise märgetele plokkide juurde tekkida. Kindlasti pöörake tähelepanu plokkides taotlemise märgete „Jah“ valimisel ekraanile ilmuvatele infotekstidele, mis annavad teile taotluse täitmisel edasisi suuniseid.

1. Otsetoetused

Selles plokis tuleb märkida need otsetoetused, mida soovite taotleda:

punktis 1.1 tuleb **PST ja ÜJT** taotlemise soovi korral valida „Taotlen toetust põldudele“ ja/või „Taotlen toetust pärandniitudele“ ning lisaks tuleb põldude ja/või pärandniitude loetelus märkida toetuse taotlemine põldudele ja/või pärandniitudele;

punktis 1.2 tuleb **NPT** taotlemise soovi korral valida „Jah“. Järgmistes punktides tuleb valida kas taotleja omab üheaastast põllumajanduslikku töökogemust, valides punktis 1.2.1 „Jah“ ja/või taotleja omab põllumajandusalast keskeri- või kõrgharidust, kutsekvalifikatsiooni 4. taset põllumajandustootmise valdkonnas või [Eesti hariduse infosüsteemis](#) enne 2013. aasta 1. septembrit registreeritud õppekavale vastavat põllumajandusalast kutsekeskharidust, valides punktis 1.2.2 „Jah“. Taotlejale, kellel on liikmeid rohkem kui üks, saadab PRIA järelepärimise, kus saab vastuse anda kõikide liikmete osas;

punktis 1.3 tuleb **TVK** taotlemise soovi korral valida „Jah“ ning lisaks tuleb põldude loetelus märkida toetuse taotlemine põldudele;

punktis 1.4 tuleb **PKV** taotlemise soovi korral valida „Jah“ ning lisaks tuleb põldude loetelus märkida toetuse taotlemine põldudele;

punktis 1.5 tuleb **SKT** taotlemise soovi korral valida „Jah“ ning lisaks tuleb põldude loetelus märkida toetuse taotlemine põldudele.

2. Ökokavad

Selles plokis tuleb märkida need ökokavad, mida soovite taotleda. Vt täpsemat infot ökokavade toetuste juhendist „Abiks taotlejale“.

3. Maaelu arengu toetused

Selles plokis tuleb märkida need maaelu arengu pindala- ja loomapõhised toetused, mida soovite taotleda. Vt täpsemat infot maaelu arengu toetuste juhenditest „Abiks taotlejale“.

4. Tingimuslikkuse ja nõuetele vastavuse küsimustik

Taotlusel on tingimuslikkuse ja nõuetele vastavuse küsimustiku punktides 4.1.1-4.1.8.3 ja 4.2.1 vaikimisi valikuks pandud „Ei“. Kui toodud väide teie puhul kehtib, märkige valikuks „Jah“. Punktis 4.2.2 ja 4.2.3 märkige valikuvariantidest, millise loomse ja/või mitteloomse esmatoote tootmise ja turustamisega tegelete.

Põhjalikum info tingimuslikkuse süsteemi kohta on avaldatud [PRIA kodulehel](#).

5. Põldude loetelu

Põldude loetellu on ette kuvatud põldude haldamise teenuses olevad põllud, mis olid märgitud teie eelmise aasta taotlusel. Taotlusel on kohustuslik näidata kõiki teie kasutuses olevaid vähemalt 0,01 ha suuruseid põlde. Toetuse taotlemiseks peavad alla 0,30 ha suurused põllud asuma ühe põllumassiivi piires kõrvuti ning nende pindala kokku peab olema vähemalt 0,30 ha. Taotlemise märgete tegemiseks vajalikud veerud tekivad plokkides „1. Otsetoetused“, „2. Ökokavad“ ja „3. Maaelu arengu toetused“ tehtud valikute alusel. Põlde on võimalik juurde lisada vajutades nuppu „Lisa taotlusele põlde“. Samuti on võimalik ettekuvatud põlde taotluselt eemaldada, tehes märke põllu rea ette ja vajutades nuppu „Eemalda valitud põllud“.

Vajutades põllumassiivi nr/katastritunnusele, avaneb põllu kohta käiv info ja põllu joonis.

Põldude loetelus on võimalik muuta järgmisi põllu kohta käivaid andmeid:

- a) põllu number – võib olla kuni 16 tähemärki pikk number või tekst (täpitahti ei saa kasutada);
- b) maakasutus – valige sobiv maakasutus rippmenüüst:

- **(KV)** karjatamine väljaspool põllumajandusmaad – mittepõllumajanduslik maa, millele ei saa toetust taotleda, sest see ei vasta põllumajandusmaa definitsioonile, kuid millel karjatatakse mahepõllumajanduslikult peetavaid loomi. Selle valiku peavad tegema vaid mahetootjad, kes karjatavad sellistel aladel loomi;
 - **(M)** mustkesa ehk põllumajanduskultuurideta kesa – kesa, kus vegetatsiooniperioodil toimub maa ettevalmistamine järgnevate kultuuride külviks ning eelkultuure ei kasvatata. Mustkesa tuleb harida soovitatavalt iga 2-3 nädala tagant, et umbrohtuimed ei kasvaks seal kõrgemaks kui 5 cm. Erandjuhul tulenevalt ilmastikust aktsepteeritakse mustkesana maad, millel umbrohtude kõrgus ei ületa 20 cm ja taimed ei ole jõudnud õitsemisfaasi;
 - **(P)** põllumaa – teraviljad, õli- ja kiukultuurid, muud tehnilised kultuurid, kaunviljad, rühvelkultuurid, sööti jäetud maa, köögiviljad, ravim- ja maitsetaimed, mitmeliigiline väike põld ning lühiajaline rohumaa. Lühiajaliseks rohumaaks loetakse maa, millel kasvatatakse heintaimi kuni 5 aastat;
 - **(PK)** püsilikultuurid – külvikorravälised kultuurid, välja arvatud püsirohumaa ja püsikarjamaa, mis võtavad maa enda alla vähemalt viieks aastaks või kauemaks ja annavad korduvat saaki, sealhulgas puukoolid ja lühikese raieringiga madalmets;
 - **(PR)** püsirohumaa – püsirohumaaks nimetatakse kõiki üle 5-aastaseid heintaimede põlde, mille maakasutuse tüübiks on taotlusel põldude loetelus märgitud püsirohumaa (PR). Täpsem info püsirohumaa kohta on leitav [PRIA kodulehel](#);
 - **(TPR)** keskkonnatundlik püsirohumaa – püsirohumaa, mis asub Natura 2000 alal ning mille muld on 100% ulatuses turvasmuld;
 - **(TAR)** tagasirajatud püsirohumaa – tagasirajatud püsirohumaad käsitletakse alates tagasirajamisest püsirohumaana. Tagasirajatud püsirohumaad tuleb hoida samal kohal kuni rohumaa muutumiseni püsirohumaaks.
- c) põllumajanduskultuur – iga põllu kohta tuleb rippmenüüst valida üks kultuur vastavalt valitud maakasutuse tüübile. Valides põllumajanduskultuuri, mis vajab täpsustamist taotletavate toetuse nõuete hindamiseks, tuleb taotlejal märkida ka täpsustatud kultuur(id). Seda saab teha lingi „Täpsusta kultuuri“ alt. Linki kuvatakse vaid juhul, kui tegemist on kultuuriga, mida on võimalik täpsustada;
- d) otstarve/kasutusviis – valige rippmenüüst sobiv valik vastavalt sellele, mida plaanite põllumajanduskultuuriga teha või kuidas kultuuri kasvatate:
- **(EI)** ei hoolda – taotlemise aastal põldu ei hooldata (taotleja võib üle aasta rohumaa põllu hooldamata jätta);
 - **(HM)** haljasmassiks – haljalt koristatavad taimed haljasmassi saamiseks, k.a haljaskultuurid taastuvenergia tootmiseks. Märgitakse juhul, kui rohumaalt viiakse niidetud rohi lauta loomadele või tehakse siloks või heinaks või rohi hekseldatakse. Kui põllul plaanitakse vegetatsiooniperioodi jooksul koristada haljasmassi ja ka loomi karjatada, tuleb valik HM või KAR teha vastavalt sellele, mis on nõ põhitegevus ja toimub põllul esimesena;
 - **(K)** katmiklalal – kultuurid, mis kogu kasvuperioodi või enamiku sellest asuvad kasvuhoonetes, mis on kaetud klaasiga, elastse või jäiga plastiga;
 - **(KAR)** karjatatav rohumaa – kui rohumaad kasutatakse loomade karjatamiseks ja karjatamine toimub suuremal osal põllu pinnast, et sel viisil täita nõue hoida maad heas põllumajanduslikus korras. KAR märgi tehke nii siis, kui toimub ainult karjatamine kui ka siis, kui maad esmalt karjatatakse ning hiljem üle niidetakse. Kui põllul tehakse esmalt niitmine, näiteks haljasmassiks, ja alles pärast karjatatakse, siis KAR ei märgita;
 - **(TA)** teraks või avamaal – põllumajanduskultuuri kasvatatakse eesmärgiga jätta teraks ja/või kasvatatakse põllumajanduskultuuri avamaal või madala katte all.

e) kasutusõigus – valige rippmenüüst maa kasutamise õiguslik alus:

- **(KR)** kirjalik rendileping;
- **(KV)** kasutusvaldus;
- **(M)** muu;
- **(O)** omandis;
- **(SR)** suuline rendileping.

Kui suurel põllul on mitu maa kasutamise õiguslikku alust, siis piisab, kui märkida õiguslik alus, millega on hõlmatud suurem osa põllust. Põldu ei pea taotlusel kasutusõiguse alusel osadeks jagama;

f) lisaks saate märkida, kas tegemist on HS, HK, HV või ENK põlluga ning lisada põllu kirjelduse. HS märgitakse, kui põldu kasutatakse heinaseemne kasvatamiseks. HK märgitakse, kui põldu kasutatakse haljaskesana. HV märgitakse haljasväetisena kasvatatavate taimede puhul haljasmassi muldaviimise aastal. ENK märgitakse, kui põllul kasvatatakse põllumajanduskultuuri energia saamise eesmärgil;

g) mahe maakasutus – täidavad mahetootjad. Mahetootjad täidavad kõikide oma põldude osas veeru „Mahe maakasutus“. Võimalikud valikud on: 1A - esimese aasta ülemineku põld; 2A - teise aasta ülemineku põld; 3A - kolmanda aasta ülemineku põld; M - mahepõllumajanduslik maa; MM - mitte mahepõllumajanduslik maa. Veergu on ette kuvatud Põllumajandus- ja Toiduameti poolt eelmisel aastal kindlaks tehtud ja PRIAle edastatud mahe maakasutuse andmed. Taotleja peab andmed üle vaatama ja vajadusel muutma.

Kui soovite toetust taotleda pärandniitudele, siis need andmed esitatakse **pärandniitude loetelus**.

Põllu piiri või pindala muutmiseks tuleb vajutada vastava põllu rea lõpus olevale „Mine kaardile“ nupule ja teha muudatused ekraanile kuvataval kaardil.

Taotlusel saate muuta või joonistada uut põldu/pärandniidu ala.

Põldude joonistamisel jälgige, et:

- põld oleks märgitud õigele põllumassiivile/pärandniidule;
- põld ei ületaks põllumassiivi piire, v.a juhul kui olete veendunud, et üle piiri joonistatud osa on toetusõiguslik;
- põldudest oleks joonistamisel välja jäetud mittetoetusõiguslikud 0,01 ha suuremad maa-alad (kivihunnikud, võsa, liigniisked alad, päikesepargid jms), millel põllumajanduslik tegevus ei ole võimalik. Püsivad objektid (hooned, tiigid jne) tuleb põllu pinnast välja joonistada sõltumata pindalast. Vt ka [punkt 2.2.1](#). Taotlemisel on aluseks eelmise või üleeelmise aasta ortofotod, millel ei pruugi kõiki mittetoetusõiguslikke objekte näha olla, kuid põllu joonistamisel tuleb need välja jätta;
- maastikuelementide alune pind oleks joonistatud põllu pinna sisse, võttes arvesse maastikuelementide toetusõiguslikkust sõltuvalt maakasutuse tüübist.

Kui põllumassiiv on jagatud, tuleb puuduolevad põllud/alad uuesti joonistada. Põld tuleb nimekirja lisada uue põlluna, kasutades nuppu „Lisa taotlusele põlde“.

Soovi korral võite taotlusele kantava põllumajandusmaa pindala looduses ise üle mõõta või tellida mõõtmise sellealast teenust osutavalt isikult. Sel juhul jääb vastutus mõõtmise tulemuste eest teie (taotleja) ja mõõtmise teinud isiku vaheliseks küsimuseks.

e-PRIAs tehakse enne taotluse esitamist süsteemi poolt kontroll taotlusele lisatud põldude pindadele. Kui taotleja(te) poolt joonistatud põldude pindalad ületavad põllumassiivi maksimaalse toetusõigusliku pindala, antakse taotlejale vastav hoiatusteade põllu piiride üle kontrollimiseks ning vajadusel enne taotluse esitamist piiride parandamiseks.

NB! Joonistatud põldudele tuleb põldude loetelus lisada toetuse taotlemise märged.

6. Ökoalade, tootmisest kõrvale jäetud maa-alade ja elementide loetelu

Ökoalade, tootmisest kõrvale jäetud maa-alade ja elementide määratlemise nõue kehtib tingimuslikkuse, ÖST toetuse ja ÖKO toetuse puhul. Tingimuslikkuse puhul peab põllumajandustootja, kelle põllumaa pindala on suurem kui 10,00 ha, vastavalt soovitud valikule tootmisest kõrvale jätma 3 (ja lisaks 7 protsenti ökoalasid), 4 või 7 protsenti põllumaast. Neid maa-alasid ja maastikuelemente, millele ei ole loetelu TING veerus märged lisatud, tootmisest kõrvale jäetud maa-alade ja elementide arvestamisel arvesse ei võeta.

Sobilikud maa-alad ja elemendid on TING veerus tingimuslikkuse ja nõuetele vastavuse küsimustiku valiku:

- 4.1.8.1 (4% tootmisest kõrvale jäetud maa-alasid ja maastikuelemente) korral:

Mittetootlik ala	JA	Maastikuelement
Mustkesa		Põllusaar
Sööti jäetud maa		Metsasiil
Haljakesa haljasväetistaime sissekänniga		Puude rida
Puhverriba		Hekk
6-12 m rohumäärriba		Kraav ja eesvool
		Kiviaed

- 4.1.8.2 (3% tootmisest kõrvale jäetud maa-alasid või maastikuelemente) korral:

Mittetootlik ala	VÕI	Maastikuelement
Mustkesa		Põllusaar
Sööti jäetud maa		Metsasiil
Haljakesa haljasväetistaime sissekänniga		Puude rida
Puhverriba		Hekk
6-12 m rohumäärriba		Kraav ja eesvool
		Kiviaed

NB! Seda varianti saab valida ainult koos ÖKO toetuse taotlemisega (Ökokavade plokis punkt 2.3.2)

- 4.1.8.3 (3% tootmisest kõrvale jäetud maa-alasid või maastikuelemente ja 4% lämmastikku siduvate kultuuride kasvuala) korral:

Mittetootlik ala	VÕI	Maastikuelement	JA	Lämmastikku siduva põllumajanduskultuuri kasvuala
Mustkesa		Põllusaar		
Sööti jäetud maa		Metsasiil		
Haljakesa haljasväetistaime sissekänniga		Puude rida		
		Hekk		
		Kraav ja eesvool		
		Kiviaed		

Lämmastikku siduva põllumajanduskultuuri kasvualal võib kasvatada järgmisi kultuure: perekonnad esparsett (*Onobrychis* Mill.), ristik (*Trifolium* spp.), lutsern (*Medicago sativa*, *Medicago* L.), mesikas (*Melilotus* Mill.), nõiahammas (*Lotus corniculatus*), vikk (*Vicia* spp.), hernes (*Pisum* spp.), aeduba (*Phaseolus* spp., *Vigna* spp.), põlduba (*Vicia faba*), sojauba (*Glycine max* L.). Lämmastikku siduvaid põllumajanduskultuure on lubatud kasvatada puhaskülvina või segus teiste põllumajanduskultuuridega tingimusel, et lämmastikku siduva

põllumajanduskultuuri osakaal taimikus on üle 50%.

2023. a kehtib erisus, mille tõttu saab tingimuslikkuses haljaskesa haljaväetistaimi sissekünni puhul arvestada suuremat valikut kultuure. Seetõttu on oluline, et kui soovite kasutada erisust ja arvestada kesadena ka näiteks teravilju, siis tuleb need põllud TING veergu märkida. Tingimuslikkuse puhul sobivad selleks [põllumajanduskultuuride loetelu](#) veerus „ÖKO sobilik haljaskesa haljasväetise sissekänniks“ toodud kombinatsioonid (sh kui neil toodetakse, va tootmine maisi ja sojaõa põllul) ning lisaks ülejäänud põllumajanduskultuuride loetelus P maakasutusega põllumajanduskultuurid, kui veerus „HS/HK/HV/ENK“ on valitud (HV) haljasväetis. Seejärel kuvatakse põld loetelusse, kus saab selle valida tootmisest kõrvale jäetud maa-alaks.

NB! Kui taotlete ÖKO toetust, siis 2023. a erisus ei kehti. ÖKO toetuse puhul lähevad haljaskesa haljasväetistaimi sissekünni arvestusse ainult need kombinatsioonid, mis on [põllumajanduskultuuride loetelus](#) toodud.

Sobilikud ökoalad on ÖKO toetuse taotlemisel ÖKO veerus:

1) punkt 2.3.1 korral:

Ökoalad (6%)
Sööti jäetud maa
Haljaskesa haljasväetistaimi sissekänniga
6-12m rohumaariba
Põllusaar
Metsasiil
Puude rida
Hekk
Kraav ja eesvool
Kiviaed
Lämmastikku siduvate kultuuride kasvuala

2) punkt 2.3.2 korral:

Ökoalad (7%)
Sööti jäetud maa
Haljaskesa haljasväetistaimi sissekänniga
6-12m rohumaariba
Põllusaar
Metsasiil
Puude rida
Hekk
Kraav ja eesvool
Kiviaed

7. Pärandniitude loetelu

Taotlemise perioodi alguseks on teil e-PRIAs olemas teave pärandniidu tüübi, numbri, pärandniidu pindala ja piiri, hooldamise kuupäeva ning hooldamise viisi kohta.

Teil on õigus toetust taotleda EELISE pärandniitude kaardikihi alusel. e-PRIAs on võimalik näha EELISesse kantud pärandniitude andmeid, kuid ala on võimalik joonistada ainult „Pärandniidud“ kihile. Kui soovite toetust taotleda väljapoole „Pärandniidud“ kihti, peate sellest teavitama [KeA](#) maahoolduse spetsialisti, kes loob vastava pärandniidu.

Pärandniitude loetellu on ette kuvatud põldude haldamise teenuses olevad pärandniidud ja alad, mis olid märgitud teie eelmise aasta taotlusel. PST/ÜJT, MAHE ja/või KSM toetuse taotlemiseks

peavad alla 0,30 ha suurused alad asuma ühe pärandniidu piires kõrvuti ning nende pindala kokku peab olema vähemalt 0,30 ha. Taotlemise märgete tegemiseks vajalikud veerud tekivad plokkides „1. Otsetoetused“, „2. Ökokavad“ ja „3. Maaelu arengu toetused“ tehtud valikute alusel. Alasid on võimalik juurde lisada vajutades nuppu „Lisa taotlusele alasid“. Samuti on võimalik ettekuvatud alasid taotluselt eemaldada, tehes märke rea ette ja vajutades nuppu „Eemalda valitud alad“.

Vajutades pärandniidu numbrile, avaneb ala kohta käiv info ja ala joonis.

Pärandniidu ala piiri või pindala muutmiseks tuleb vajutada vastava ala rea lõpus olevale “Mine kaardile” nupule ja teha muudatused ekraanile kuvataval kaardil.

Taotlusel saate muuta või joonistada uut ala.

Pärandniitude loetelus on võimalik muuta järgmisi ala kohta käivaid andmeid:

- a) ala number - võib olla kuni 16 tähemärki pikk number või tekst (täpikähti ei saa kasutada);
- b) kasutusõigus - valige rippmenüüst maa kasutamise õiguslik alus:

- **(KR)** kirjalik rendileping;
- **(KV)** kasutusvaldus;
- **(M)** muu;
- **(O)** omandis;
- **(SR)** suuline rendileping.

Kui suurel alal on mitu maa kasutamise õiguslikku alust, siis piisab, kui märkida õiguslik alus, millega on hõlmatud suurem osa alast. Pärandniidu ala ei pea taotlusel kasutusõiguse alusel osadeks jagama.

c) mahe maakasutus - täidavad mahetootjad. Mahetootjad täidavad kõikide oma põldude ja pärandniidu alade osas veeru „Mahe maakasutus“. Võimalikud valikud on: 1A - esimese aasta ülemineku põld; 2A - teise aasta ülemineku põld; 3A - kolmanda aasta ülemineku põld; M - mahepõllumajanduslik maa; MM - mitte mahepõllumajanduslik maa.

Pärandniidu alade joonistamisel jälgige, et:

- ala oleks märgitud õigele pärandniidule. **NB!** Alates 2023. aastast põllumassiivid ja pärandniidud enam omavahel kattuda ei saa. Kõik pärandniiduga kattuvad põllumassiivid kustutatakse põllumassiivide registrist. Seega, kui taotleja soovib toetust taotlema tulla varasemalt pärandniiduga kattunud põllumassiivile, siis toetuse taotlemiseks tuleb põllumassiivi asemel taotletav ala joonistada pärandniidule;
- kui pärandniit on jagatud, tuleb puuduolevad alad uuesti joonistada. Ala tuleb pärandniitude loetellu lisada, kasutades nuppu „Lisa taotlusle alasid“.

Soovi korral võite taotlusele kantava põllumajandusmaa pindala looduses ise üle mõõta või tellida mõõtmise sellealast teenust osutavalt isikult. Sel juhul jääb vastutus mõõtmise tulemuste eest teie (taotleja) ja mõõtmise teinud isiku vaheliseks küsimuseks.

NB! Joonistatud aladele tuleb pärandniitude loetelus lisada toetuse taotlemise märked.

Koondinfo

Selles sammus kuvatakse taotluse täitmise sammus kuvatud teated ja hoiatused, mida ei ole parandatud. Vajadusel tehke taotluse andmetes muudatused ning liikuge edasi vajutades nupule „Edasi“.

Esitamine

Selles sammus peate lisama kinnitused selle kohta, et olete tutvunud taotluse täitmisel kuvatud infoga taotlusel esitatud andmete kohta ja et nõustute, et teie isikuandmeid kasutatakse taotluse menetlemisel. Taotluse esitamiseks tuleb valida “Esita taotlus”. Taotluse eduka esitamise korral kuvatakse ekraanile teade esitamise kohta ja taotluse registreerimisnumber koos taotlustoimiku numbriga. Kui taotlus on saanud numbri, on see dokument PRIAs arvele võetud ja andmed PRIAle edastatud.

Palume mitte jätta taotluse esitamist viimasele päevale!

4.3. Taotluse lisadokumentide esitamine

Lisadokumentide esitamise teenuse kaudu saate PRIAle edastada pindala- ja loomapõhiste toetuste taotlusega seotud lisadokumente. Lisadokumente saab e-PRIAs esitada alles pärast taotluse esitamist. Lisadokumendi esitamiseks tuleb taotlejal menüüs „Dokumendid“ alt valida esitatud pindala- ja loomapõhiste toetuste taotlus, avada taotlustoimik ja seejärel vajutada taotlustoimiku päises paremal olevat nuppu “Lisa dokument”. Avanenud dokumendile tuleb oma arvutist lisada fail, mida soovitakse esitada, kirjutada lühike selgitus, vajutada “Salvesta” ja seejärel “Esita”.

Kui lisadokument on e-PRIAs taotluse juurde registreeritud, on lisadokument nähtav menüüs „Dokumendid“. Ka muul viisil (e-post, käsipost) taotluse juurde esitatud lisadokumendid on hiljem nähtavad menüüs „Dokumendid“.

Kui taotlete toetust põllu kohta, mis asub kaitstaval loodusobjektil ja millel kasvatate lühikese raieringiga paju (*Salix*) madalmetsa, peate e-PRIAs koos taotlusega esitama kaitstava loodusobjekti valitseja nõusoleku. Valitseja (näiteks KeA või kohalik omavalitsus) poolt antav nõusolek peab olema elektroonilisel kujul ja see tuleb e-PRIAsse üles laadida.

NPT toetuse taotlemise puhul tuleb esitada ka andmed kas põllumajanduslase hariduse või töökogemuse kohta. Koos taotlusega tuleb teil esitada põllumajandusliku õppekava läbimist tõendava dokumendi ära kiri või töösuhet tõendava dokumendi ära kiri, millest nähtub põllumajandusalal tegutsemise töökogemus. Kui NPT taotleja, kelle liikmeteks olevate füüsiliste isikute nimed ja isikukoodid, ei ole kättesaadavad äriregistrist või mittetulundusühingute ja sihtasutuste registrist, siis esitage ka need ning andmed nende liikmete põllumajanduslase hariduse või töökogemuse kohta.

Kui taotlete toetust põllumajandusmaa kohta, millel kasvatate kanepit, tuleb kanepiseemne müügipakendi originaaletiketid tuua PRIA maakondlikkusse teenindusbüroosse või saata posti teel PRIAsse hiljemalt taotluse esitamise aasta 15. juuniks.

4.4. Taotlusel esitatud andmete muutmine

Taotlusel esitatud andmete muutmine on võrreldes eelnevate EL eelarveperioodidega muutunud paindlikumaks. Perioodil 2023-2027 võib muudatusi teha pikema perioodi jooksul, kui see oli lubatud eelmise programmperioodi raames. Osaliselt on see tingitud ka pinnaseiresüsteemi rakendamisest, mis võimaldab põllumajandustegevusi põllumajandusmaal seirata süstemaatiliselt ja automaatselt.

Näiteks, kui eelarveperioodil 2014-2020 ei võimaldatud peale 15. juunit pindalade suurendamist toetusaluste põldude/alade osas, siis võrreldes uue perioodiga on pindalade suurendamine lubatud nüüdsest kuni 15. augustini. Tähtaja pikendamine on võimalik suures osas tänu sellele, et Eesti kliimaatilistest tingimustest tulenevalt on 15. august kuupäev, mil enamuse põllumajanduskultuure peaks veel kasvama ning mida kontrolliasutusel on pinnaseire käigus või

kohapealse kontrolli teel võimalik veel kuni vegetatsiooniperioodi lõpuni tuvastada. Muudatuste tegemise tähtaeg on optimaalne tagamaks [Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse \(EL\) 2021/2116](#) artikli 69 ja 70 kvaliteedi hindamise nõuetekohase rakendamise.

Taotlusel esitatud andmete muutmisega saate alustada menüüst „Dokumendid“, valides taotluse, mida soovite muutmata hakata. Taotluse muutmiseks valige „Esita muudatustaotlus“.

Kuni 15. juunini:

- on võimalik lisada taotlusele põldude/pärandniidu alade andmeid ja toetuste taotlemise märkeid.

16. juuni – 15. august on lubatud:

- põldude/pärandniidu alade taotlusele lisamine maakasutuse näitamiseks;
- taotlusaluste põldude/pärandniidu alade pindalade suurendamine ja vähendamine;
- kasvatatava põllumajanduskultuuri muutmine (ainult seiratavate nõuete osas);
- taotlemise märgete eemaldamine.

16. august – 1. november:

- ei saa uusi põlde/pärandniidu alasid taotlusele lisada;
- põldude/pärandniidu alade pindala ei saa suurendada;
- põldude/pärandniidu alade pindala vähendamine on lubatud;
- kasvatatava põllumajanduskultuuri muutmine on lubatud (ainult seiratavate nõuete osas);
- taotlemise märgete eemaldamine on lubatud;
- administratiivse kontrolli ja pinnaseiresüsteemi käigus tuvastatud puuduste osas, millest on taotlejat teavitatud, on taotluse muutmine lubatud (nt ületaotlemised, topelthaotlemised).

Alates 16. juunist esitatud muudatused vaatab PRIA üle ning juhul, kui nendega ei ole võimalik arvestada, saadetakse taotlejale vastavasisuline e-kiri koos selgitustega.

NB! Taotlust saate taas muuta pärast seda, kui eelmised muudatused on PRIA poolt üle vaadatud ja kinnitatud.

Pärast taotluse esitamist tekkinud olulistest muudatustest (nt taotlusele on ekslikult märgitud vale põllumajanduskultuur või väheneb kasutuses olev põllumajandusmaa pindala) ja nõuete täitmist takistavatest asjaoludest (nt niitmise hilinemine pikaajalise sajuperioodi tõttu või kultuuri ikaldumine jms) peate PRIAt esimesel võimalusel, soovitavalt 15 tööpäeva jooksul, kirjalikult teavitama ning vajadusel esitama muudatustaotluse. Nii on võimalik hoiduda järgnevatest arusaamatustest, toetussumma täiendavast vähendamisest või sellest ilmajäämisest.

Esitatud ja esitamata muudatustaotlusi saate avada menüüst „Dokumendid“ ja avatud taotluse vaatest.

NB! Pärast seda, kui taotlejat on teavitatud kavatsusest teha kohapealne kontroll, ei ole taotluse muutmine lubatud selliste nõuete korral, mis ei ole pinnaseiresüsteemiga seiratavad.

4.5. Taotluse tagasivõtmine

Taotluse või esitatud muudatustaotluse saate tagasi võtta menüü „Dokumendid“ kaudu, valides taotluse või muudatustaotluse, mida soovite tagasi võtta. Seejärel vajutage nupule „Esita tagasivõtmise taotlus“. Taotluse võite e-PRIA kaudu tagasi võtta igal ajal:

- kuni 1. novembrini 2023. aastal;
- mitteseirataivate nõuete osas kuni kohapealsest kontrollist teadasaamiseni.

Tagasivõtmise taotlust on võimalik esitada kogu taotluse või viimase muudatustaotluse kohta. Viimase muudatustaotluse saab tagasi võtta, kui see ei ole „Tagasilükatud“ staatusega. Tagasilükatud muudatustaotlust ei saa tagasi võtta.

Esitatud ja esitamata tagasivõtmise taotlusi saab avada menüüst „Dokumendid“ ja avatud taotluse vaatest „Lisadokumendid“ alt.

NB! Palun arvestage, et kui olete taotluse tagasi võtnud, saate uue taotluse esitada ainult taotluse vastuvõtmise perioodi jooksul ehk kuni 15. juunini.

4.6. Põllumajandusliku majapidamise üleandmine

Põllumajandusliku majapidamise üleandmiseks loetakse põllumajandusliku majapidamise tervikuna teisele isikule võõrandamist või kasutusse andmist. Sel juhul lähevad üleandjalt ülevõtjale üle kõik toetuse taotlemisega seotud õigused ja kohustused, kui õigusaktides ei ole sätestatud teisiti.

Kui põllumajanduslik majapidamine antakse üle ajavahemikul 2. maist kuni 15. juunini, võtab üleandja enda esitatud toetuse taotluse tagasi ja ülevõtja esitab uue taotluse.

Kui põllumajanduslik majapidamine antakse üle pärast 15. juunit, kuid hiljemalt taotluse esitamise kalendriaasta 1. septembriks, antakse toetus ülevõtjale, kui ülevõetud põllumajanduslik majapidamine ja selle ülevõtja vastavad kõigile toetuse saamise nõuetele. Kui põllumajandusliku majapidamise ülevõtja ei soovi toetust saada, antakse toetus üleandjale, kui üleantud põllumajanduslik majapidamine ja selle üleandja vastavad kõigile toetuse saamise nõuetele.

Kui põllumajanduslik majapidamine antakse üle pärast taotluse esitamise kalendriaasta 1. septembrit, antakse toetus üleandjale, kui üleantud põllumajanduslik majapidamine ja selle üleandja vastavad kõigile toetuse saamise nõuetele. Kui üleandja ei soovi toetust saada, antakse toetus ülevõtjale, kui ülevõetud põllumajanduslik majapidamine ja selle ülevõtja vastavad kõigile toetuse saamise nõuetele.

Põllumajandusliku majapidamise üleandmisest tuleb PRIAt teavitada seitsme kalendripäeva jooksul. Selleks on taotlejal võimalik esitada soovituslik vorm „[Teave põllumajandusliku majapidamise/põllumajandusettevõtte üleandmise-ülevõtmise kohta ja taotlus ülevõtjale toetuse maksmiseks](#)“, mis on leitav PRIA kodulehe konkreetse toetuse lehelt Abiks taotlejale kategooria Vormid alt. Vorm tuleb nii üleandja kui ka ülevõtja poolt digitaalselt allkirjastada ja esitada e-posti aadressil info@pria.ee.

4.7. Vääramatü jõud ja erandlikud asjaolud

Vääramatü jõud on asjaolu, mida taotleja ei saanud mõjutada ja mõistlikkuse põhimõttest

lähtuvalt ei saanud temalt oodata, et ta selle asjaoluga arvestaks, seda väldiks või takistava asjaolu või selle tagajärje ületaks. Vääramatu jõu ja erandlike asjaolude hindamisel võetakse arvesse üksikjuhtudel ilmnenu asjaolusid.

Vääramatu jõuna käsitletakse näiteks järgmiseid juhtusid:

- taotleja surm;
- taotleja pikaajaline töövõimetus;
- põllumajandusliku majapidamise või selle suure osa sundvõõrandamine, kui taotluse esitamise päeval ei olnud sellist sundvõõrandamist võimalik ette näha;
- raske loodusõnnetus või rasked ilmastikutingimused, mis kahjustavad tõsiselt põllumajanduslikku majapidamist;
- loomakasvatushoone hävimine õnnetuse tagajärjel;
- kogu või osa põllumajandustootja karja kahjustav loomataud;
- taotleja ettevõtte ümberkruntimine, kui see pole algatatud omanike huvidest lähtuvalt;
- loom on taotleja tahte vastaselt karjast välja viidud ja taotlejal on selle tõendamiseks Politsei- ja Piirivalveametile esitatud avalduse ärakiri;
- loom on haiguse või õnnetuse tõttu surnud või veterinaarsetel näidustustel hukatud ning taotlejal on selle tõendamiseks veterinaararsti kirjalik kinnitus.

Vääramatu jõud peab olema tekkinud kummagi poole süüta. Näiteks, kui taotlejal on maa kasutamiseks või loomade pidamiseks sõlmitud rendileping ja rendileandja seda rikub, ei ole tegemist vääramatu jõuga. Lepingu rikkumisel saab taotleja oma õiguste kaitseks pöörduda maakohtusse tsiviilkohtumenetluse seadustiku korras.

Tavapärasest hoolsuskohustusest lähtuvalt tuleb taotlejal vääramatust jõust ja erandlikest asjaoludest tingitud toetuse kasutamisega seotud kohustuse täitmisel ilmnenu takistusest PRIAt mõistlikul ajal kirjalikult teavitada e-posti aadressil info@pria.ee. Teavitus tuleb saata soovitatavalt 15 tööpäeva jooksul alates vääramatu jõu või erandliku asjaolu ilmnemisest. Teavituse tulemusena on PRIAl võimalik kontrollida teavituses toodud asjaolude olemust (nt ei ole vääramatu jõud looma realiseerimine majandustegevusest tulenevalt) ja arvestada sellega toetuse nõuete hindamisel. Taotleja peab arvestama, et erandlikest asjaoludest teavitamine võib leevendada tähtjaks nõude täitmata jätmise sanktsiooni, kuid ei pruugi vabastada teda nõude täitmisest ja nõue tuleb täita esimesel võimalusel. Eelnevast tulenevalt võetakse teavitus menetlusse, mille tulemusena selgub sõltuvalt asjaoludest ka selle mõju toetusele.

5. TAOTLUSE MENETLEMINE

Toetuste taotluste menetlus ning selle raames tehtavad toimingud on haldusmenetlus [haldusmenetluse seaduse](#) tähenduses. Iga taotluse menetluses läbi viidava kontrolli eesmärk on tuvastada taotleja ja taotluse, sh ellu viidava või ellu viidud tegevuse vastavus kehtivatele nõuetele. Selleks on kohustus toetust menetleval, välja maksval ja järelevalvet teostaval asutusel kontrollida nõuete täitmist ning taotluses esitatud andmete õigsust.

PRIA jätkab ka eelarveperioodil 2023-2027 looma- ja pindalatoetuste võimalike kunstlike tingimuste tekitamise kontrollimist. Eesmärk on kontrollida probleemseid taotlusi enne toetuse määramise otsuse tegemist, et anda toetust vaid neile taotlejatele, kes vastavad toetuste määrustes sätestatud tingimustele ja eesmärkidele ega ole toetuse saamise nõuete täitmiseks tekitanud kunstlikke tingimusi. Kui kontrolli käigus tehakse kindlaks, et rikkumine on toime pandud tahtlikult, on tegemist pettusega, millele võib lisaks toetusest ilmajäämisele järgneda täiendava kaitsemeetmena kuni kaheaastane toetusetaotluse esitamise keeld. Halvimal juhul võib järgneda ka kriminaalmenetlus.

Näiteks on kunstlike tingimuste tekitamisena käsitletav toetuste saamiseks uute ettevõtete loomine või olemasolevate ettevõtete vahel, kus ettevõtted on ühe ja sama isiku juhtimise ning kontrolli all, loomade/põldude liigutamine selliselt, et taotletud ettevõtted vastaksid toetuse saamise nõuetele (näiteks kuni kehtestatud piirmäärani loomade/põldude jagamine). Sellisel juhul võib olla tegemist kunstlikult loodud tingimustega, millega on üritatud toetust saada rohkem, kui ühele taotlejale kehtestatud piirmäär võimaldaks.

Kunstlike tingimuste loomist võib esineda lisaks kehtestatud piirmääradest kõrvale hiilimisele ka nõuete täitmise vältimiseks. Samuti kontrollitakse valeandmete esitamist ning nende esinemisel rakendatakse vastavaid kaitsemeetmeid.

Taotluse kontrollimine jaguneb administratiivseks ja kohapealseks kontrolliks, mida toetab pinnaseiresüsteem. Kontrollitakse, kas taotleja ja põllumajandusmaa vastavad toetusõiguslikkuse ja tingimuslikkuse nõuetele ning lisaks kontrollitakse nõuetega sätestatud dokumente (nt põlluraamatut jm). PRIA viib administratiivset kontrolli läbi kõikide esitatud taotluste üle ning eelkõige elektrooniliste vahendite kaudu. Otsus teostada kohapealseid kontrole ja pinnaseiresüsteemi kvaliteedi hindamist tehakse valimipõhiselt.

Nimekiri 2023. aastal seiratavatest nõuetest on leitav [PRIA kodulehelt](#).

5.1. Halduskontroll

Halduskontrollid peavad võimaldama nõuete rikkumise avastamist, eelkõige automaatset avastamist, infotehnoloogiliste vahendite abil. Halduskontrollid sisaldavad riskontrolle. Kontrollid hõlmavad kõiki üksikasju, mida on võimalik ja kohane halduskontrolli vahenditega kontrollida.

Taotluse esitamise käigus kontrollib süsteem:

- kas taotleja iga põld (või kõrvuti asuvad põllud kokku) on vähemalt 0,30 ha ning kas ka pärast kontrollimist on nõuetele vastav pindala vähemalt 0,30 ha;
- kas põllumajanduskultuur on toetusõiguslik taotletud toetuse jaoks.

Kui taotlus on esitatud, kontrollib PRIA:

- kas pärast kontrolli on põllumajandusmaa pindala kokku vähemalt 1,00 ha;
- põllumassiivi pindala ületaotlemist, s.t põllumassiivi põhiselt taotlustes kirjas olnud põldude pindalade summat võrreldakse põllumassiivi maksimaalse toetusõigusliku pindalaga. PRIA kontrollib põllumassiivil asuvate põldude pindalasid ortofotodelt, kuid vajadusel ka kohapeal;
- topelthaotlemist, s.t. taotlemisel samale maale erinevate taotlejate poolt, kontrollitakse maa kasutamise õiguslikku alust;
- kas taotleja on aktiivne tootja;
- kas kanepile taotlemisel on taotleja esitanud külvatud kanepiseemne müügipakendi originaaletiketid;
- kas taotleja vastab NPT tingimustele.

Kui administratiivse kontrolli käigus avastatakse märke võimalikust nõuete rikkumisest, viiakse läbi järelkontroll mistahes teise asjakohase menetluse abil ja vajadusel teostatakse kohapealne kontroll või saadetakse taotlejale järelepärimine.

5.2. Kohapealne kontroll

Kohapealsed kontrollid algavad pärast taotluste vastuvõttu ning kestavad üldjuhul oktoobri

lõpuni. Tingimuslikkuse kontrollle tehakse aastaringset.

Kohapealses kontrollis täidetakse kontrollaruanne, kuhu ka taotlejal on võimalik lisada omapoolsed märkused. Kontrollaruande allkirjastavad inspektor(id) ja soovi korral taotleja või tema esindaja. Kontrollaruande allkirjastamisega tõendab taotleja või tema esindaja, et on teadlik majapidamises läbi viidud kohapealsest kontrollist ning talle on võimaldatud esitada ja lisada kontrollaruandele märkuseid (allkiri ei tähenda nõustumist kontrolli tulemustega). Koopia kontrollaruandest tehakse taotlejale nähtavaks e-PRIAs ning sellekohane teavituse saadetakse taotlejale e-kirjana. Kui tingimuslikkuse süsteemi kontrolli on läbi viinud PTA või KeA, edastab kontrollaruande koopia taotlejale kontrolli läbi viinud asutus vastavalt asutuses kokkulepitud korrale. Kui taotlejal on pretensioone kohapealse kontrolli läbiviimise või tulemuste kohta, saab ta need esitada PRIA-le kirjalikult 15 kalendripäeva jooksul arvates kontrolli toimumisest ja/või kontrollaruande koopia kättesaamisest.

5.2.1. Pindalatoetuste kohapealne kontroll

Kohapealset kontrolli tehakse kontrollvalimite alusel. PRIA inspektorid kontrollivad kohapeal, kas toetuse saamise nõuded on täidetud. Kohapeal kontrollitakse eelkõige mitte seirataivate nõuete täitmist, vajadusel kontrollitakse ka seirataivate nõuete täitmist.

Põldude pindalade kontrollimiseks kasutatakse vajadusel GPS-seadmega mõõtmist. Abivahendina võidakse mõõtmisel kasutada ka ATVD. Mõõtmised teostatakse mööda toetusõigusliku põllumajandusmaa ja põllumajanduskultuuri piiri, kontrollides põllumajandustootja poolt taotletud pindala vastavust tegelikule olukorrale. Visuaalselt kontrollitakse, kas HPKs säilitamisele kuuluvad toetusõigusliku põllumajandusmaa pindala hulka arvestatud maastikuelemendid vastavad kehtestatud parameetritele (sõltuvalt maastikuelemendi tüübist kontrollitakse selle suurust, laiust, kõrgust või pikkust jms) ja asukohale ning kas põllu maakasutus vastab maastikuelemendiga seotud maakasutusele (nt kas põllusaar on ümbritsetud põllumaaga – maakasutus P või M). Erinevuste leidmisel maastikuelemendid mõõdetakse ning mittevastavad maastikuelemendid arvestatakse põllu pindalast välja.

Kui taotleja või tema esindaja viibib kohapealse kontrolli juures, peab ta vajadusel inspektorile ette näitama põllu piiri.

Kui alla 0,01 ha objektid, mis ei ole toetusõiguslikud ja millel põllumajandustootmist ei saa toimuda, moodustavad kokku enam kui 0,01 ha põllu pinnast, siis mõõdetakse sellised objektid toetusõiguslikust pindalast välja. Seega tuleks sellised alad juba taotlemisel põllu pindalast välja arvestada.

Kontrollis olevatelt kanepi põldudelt võetakse proovid kanepitaimedes THC sisalduse määramiseks. Kanepi proove THC sisalduse määramiseks saab võtta perioodil, mis algab 20 päeva pärast kanepi õitsemise hakkamist ning lõpeb 10 päeva pärast õitsemist. Kui taotleja kanepi õitsemise hakkamisest PRIA-le ei teavita, võib osutuda võimatuks kanepi THC sisalduse kontrollimine.

5.2.2. Tingimuslikkuse kohapealne kontroll

Tingimuslikkuse süsteemi nõuete täitmist kontrollivad PRIA, Põllumajandus- ja Toiduamet (PTA) ning KeA, igaüks oma pädevuse piires.

5.3. Pinnaseire

[Komisjoni rakendusmääruse \(EL\) nr 2022/1173](#) artikli 65 kohaselt on „pinnaseiresüsteem“ kord, mille alusel regulaarselt ja süstemaatiliselt vaadelda, jälgida ja hinnata põllumajanduslikke tegevusi ja tavadid põllumajandusmaal Copernicuse Sentineli satelliidiandmete või muude vähemalt samaväärse väärtusega andmete alusel. Liikmesriikidel on kohustus alates 2023. aastast rakenduvate strateegiakava alusel antavate pindalapõhiste toetuste taotluste menetlemisel kasutada pinnaseiresüsteemi. PRIA rakendab pinnaseiresüsteemi kõikide 2023. aastal rakenduvate strateegiakava alusel antavate pindalapõhiste toetuste menetlemisel.

Pinnaseirega tuvastatakse süstemaatiliste satelliidivaatluste põhjal põllul tehtavaid põllumajanduslikke tegevusi ja/või põllul kasvatatavat kultuuri(grupi). Põldude pindalasid seire käigus ei mõõdata.

Võrreldes perioodil 2014-2020 katsetatud niitmise tuvastamisega rohumaa del hõlmab uus süsteem kõiki põlde ja pärandniitusid. Pinnaseire objektideks on põllumajandusmaa, mille sees on nii põllumaa, püsiluhtude alune maa, rohumaa kui pärandniidud. Süsteem põhineb satelliidiandmetel, mille kasutamiseks on välja töötatud mudelid. Väljundiks on markerid: mittetoetusõiguslikud objektid, homogeensus, niitmine, kündmine, kultuurigrupp. Satelliidiandmete abil vaadeldakse kõiki pindala- ja loomapõhiste toetuste taotlustel märgitud põlde ja pärandniite. Markerite abil tehakse kindlaks toetuskõlbmatute alade olemasolu, seda eelkõige alaliste struktuuride tõttu, toetuskõlbmatu maakasutuse olemasolu, põllumajandusmaa kategooria muutus, olenemata sellest, kas tegemist on põllumaa, püsiluhtude aluse maa või püsirohumaa ga.

Pinnaseiresüsteem käivitatakse 1. mail. Alates juunist väljastab süsteem PRIA le kord kuus markerite tulemused. Perioodiliselt laekub satelliidiandmeid juurde kuni augusti, võimalusel septembri lõpuni. Kui taotleja on teinud taotlusel muudatusi, teeb süsteem ümberarvutused olemasolevate satelliidiandmete baasil. Viimased arvutused tehakse oktoobris.

Seire käigus arvutatakse igale põllule kõikide alljärgnevalt nimetatud markerite väärtused.

- **Mittetoetusõiguslike objektide marker.** Mittetoetusõiguslike objektidena käsitletakse põllu sees asuvaid püsivaid struktuure nagu teed, hooned jms rajatised. Võsa käsitletakse samuti mittetoetusõigusliku objektina, juhul kui see on nii suur, et takistab järgmisel kasvuperioodil maa põllumajanduslikku kasutamist.
- **Homogeensus marker.** Homogeenseks loetakse põldu, kus kogu põllu ulatuses on tegemist sama kultuuriga ja sama maakasutusega või on tehtud sama tegevust (näiteks on põld ühtlaselt niidetud või ühtlaselt küntud). Mittehomogeensus e puhul on olukord vastupidine ning see võib viidata sellele, et põllul on tuvastatud kasvamas mitu erinevat kultuuri.
- **Kündmise marker.** Kündmise all mõeldakse kõiki põllutöömashinate abil tehtud tegevusi, mille tagajärjel näeme põllul ilma taimestikuta pinda. Seirega tuvastatakse, kas leidub periood, kus põld on taimestikuta.
- **Niitmise marker.** Leitakse suuremad biomassi languse hetked. Eriti oluline on esimene hetk, sest see näitab, et põllul on märgata tegevust. Niitmise markeri alla loetakse tinglikult ka biomassi vähenemist, kui selle põhjuseks on karjatamine.
- **Kultuurigrupi marker.** Kõik kultuurid, millele saab pindalapõhiseid toetusi taotleda on koondatud kultuurigruppidesse. Seirega tuvastatakse, millisesse kultuurigruppi põllul kasvav kultuur kuulub.

Markerite tulemuste põhjal arvutatakse, kas põllule kehtivad toetuse nõuded on täidetud. Nõuded, mis kehtivad kõikidele põldudele, sõltumata taotletud toetusest on:

- põllul ei tohi paikneda mitte-toetusõiguslikke objekte;
- põld peab olema homogeenne;
- tuvastatud maakasutus ja kultuur peab olema kooskõlas taotletud maakasutusega.

Nende kolme nõude täitmisest kogutakse teave mittetoetusõigusliku objekti markeri, homogeensuse markeri ja kultuurigrupi markeri alusel. Maakasutuse tuletab süsteem kultuurigrupi markerist. Kündmise marker, niitmise marker ja kultuurigrupi marker on seostatud konkreetsete taotletud toetuste nõuetega.

Kui süsteem on andnud märku, et mingi nõude täitmisel tuvastati erinevus taotletust ja/või seiretava nõude rikkumine, saadab PRIA taotlejale olukorra täpsustamiseks e-kirja, kus palutakse taotlejal teha asukohamärgisega fotod kasutades fotoäppi IVA või teha pindala- ja loomapõhiste toetuste taotluse muudatus, et taotlus vastaks tegelikkusele.

PRIA poolt arendatud IVA äpi abil saab taotleja põldudest teha asukohamärgisega foto ning saata selle PRIAle. Fotosid saab teha etteantud tähtaja piires endale sobival ajal. Kui endal ei ole foto tegemiseks võimalust, saab fotod lasta teha endale usaldusväärsel inimesel. Tõendusväärse tagamiseks on oluline, et fotod tehakse just kasutades IVA äppi. Muudmoodi tehtud ning e-posti teel saadetud fotod ei ole tõenduse väärtusega. Fotoülesande teavituskirjast leiab juhised, kuidas äppi alla laadida ja viite äpi kasutusjuhendile.

Taotlejal on võimalik taotlust muuta kuna 1. novembrini. Kui taotleja ei reageeri kirjale või pole esitatud selgitus piisav, st olukord jääb selgusetuks, suunatakse see põld kohapealsesse kontrolli. Kui taotlejat on informeeritud leitud mittevastavustest ja ta teeb ise taotlusel vajalikud muudatused, siis selle eest taotleja toetust ei vähendata. Juhul, kui põld on suunatud kohapealsesse kontrolli, siis taotlust ei saa enam mitteseiratavate nõuete osas muuta.

Pinnaseirest saadavad tulemused on sisendiks ka administratiivsete kontrollide tegemisel. Näiteks KSM toetuse taotlemisel kontrollitakse pinnaseirest saadud info alusel administratiivselt viljavahelduse nõuete täitmist. Kui taotletud toetusel on ka mitteseiratavaid nõudeid (näiteks taimekaitsevahendite kasutamise piirangud), siis nende nõuete täitmist kontrollitakse kohapeal valimi alusel.

6. TOETUSE VÄHENDAMINE

Toetuste vähenduse arvestamine toimub vastavalt [Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seadusele](#) ja toetuste määrustele.

6.1. Toetuse vähendamine toetusõiguslikkuse nõuete rikkumise, s.h pindalade erinevuste tõttu

Kui taotleja ei täida toetusõiguslikkuse nõudeid (näiteks ei vasta taotleja [p 2.1](#) aktiivse tootja nõudele) jäetakse taotlus tervikuna rahuldamata.

Pindala erinevuste eest kaitsemeetmete kohaldamisel arvutatakse erinevus taotlusel märgitud ja kindlaksmääratud pindala vahel eraldi iga taotletud pindalatoetuse kohta. Pindala erinevus arvutatakse eraldi kõigi selliste maade kohta, mille kohta on kehtestatud ühesuguse suurusega ühikumäär, seejuures tasaarvestatakse omavahel taotlusel märgitust suuremad ja väiksemad kindlaksmääratud maa pindalad.

Kui taotlusel esitatud pindala ja kontrolli tulemusel kõigile toetuse nõuetele vastavaks tunnistatud kindlaksmääratud pindala on erinevad, vähendatakse toetuse summat pindala erinevuse ulatusest lähtudes.

Taotlusel esitatud ja kindlaksmääratud pindala erinevus	Toetuse määramine ja vähendamine	Näide
Taotlusel esitatud kogupindala on kindlaksmääratud pindalast väiksem.	Toetus määratakse taotlusel esitatud pindala alusel.	Taotleti 100 ha, kindlaks määrati 105 ha. Toetust määratakse 100 ha eest.
Taotlusel esitatud kogupindala on kuni 3% või kuni 2 ha kindlaksmääratud pindalast suurem.	Toetus määratakse kindlaksmääratud pindala alusel.	Taotleti 100 ha, kindlaks määrati 99 ha. Toetust määratakse 99 ha eest.
Taotlusel esitatud kogupindala on üle 3% või üle 2 ha , kuid mitte üle 50% suurem kindlaksmääratud pindalast.	Toetust vähendatakse taotlusel esitatud ja kindlaksmääratud pindala erinevusele vastava toetuse suuruse võrra.	Taotleti 100 ha, kindlaks määrati 80 ha. Toetust määratakse 80 ha eest. Täiendavalt vähendatakse toetust 20 hektarile vastava summa võrra, kuna pindala erinevus on $20 \cdot 100 / 80 = 25\%$.
Taotlusel esitatud kogupindala on üle 50% suurem kindlaksmääratud pindalast.	Taotlus jäetakse täielikult rahuldamata.	Taotleti 100 ha, kindlaks määrati 45 ha. Toetust ei määrata, kuna pindala erinevus on $55 \cdot 100 / 45 = 122,22\%$.

6.2. Toetuse vähendamine tingimuslikkuse nõuete rikkumise tõttu

[Tingimuslikkuse süsteemi](#) mistahes nõude rikkumise korral vähendatakse kõiki taotletud toetusi, millele tingimuslikkuse süsteem kehtib. Nõuded kehtivad kalendriaasta järgi – kui mõne nõude rikkumine tuvastatakse 2023. aastal, siis vähendatakse ka 2023. aastal taotletud pindala- ja/või loomatoetusi.

Maa heas põllumajandus- ja keskkonnaseisundis hoidmise nõuete ja kohustuslike majandamisnõuete järgimise puhul hinnatakse leitud rikkumiste korral, kas tegemist on hooletusest või tahtlikkusest tingitud rikkumisega, rikkumise raskust, püsivust ning ulatust ning kas on kergendavaid asjaolusid.

Hindamine toimub hindamismaatriksite alusel. Need avaldatakse PRIA kodulehel. Rikkumist hinnatakse tõsidusest, ulatusest ja püsivusest lähtuvalt. Leitud hinnangu alusel moodustub toetussumma vähendamise protsent.

Tingimuslikkuses on kasutusel mõiste „tähtsusetu tagajärjega mittetahtlik rikkumine“, mida kontrolliasutused võivad teatud juhtudel rakendada kohapealse kontrolli käigus tuvastatud tingimuslikkuse väiksemate rikkumiste korral. Sellisteks väiksemateks rikkumisteks on rikkumised, mida on võimalik lihtsate vahenditega kõrvaldada.

Tähtsusetu tagajärjega mittetahtliku rikkumise võib kohapealset kontrolli läbi viinud inspektor lugeda ebaoluliseks juhul, kui tegemist on kohe eemaldatava puudusega ja mille hindamisel punktisumma ei ületaks 3 punkti.

Kui rikkumine tuleneb põllumajandustootja mittetahtlikkusest, on üldreeglina vähendamise ulatuseks 3% kogusummast. PRIA võib pädeva kontrolliasutuse poolt kontrollaruandes esitatud

hinnangu alusel siiski otsustada, kas seda protsenti vähendada 1%-ni. Iga mittetahtliku rikkumise % leitakse eraldi. Mittetahtlikud rikkumised liidetakse ja kui rikkumistel ei olnud tõsiseid tagajärgi või rikkumised ei olnud seotud rahva- ja loomatervisega, on maksimaalne vähendamine esimesel rikkumise aastal kuni 5% toetussummast. Samas, kui vähemalt üks rikkumine oli tõsiste tagajärgedega või rikkumine oli seotud rahva- ja loomatervisega, on maksimaalne vähendamine esimesel rikkumise aastal kuni 10%.

Kui rikkumine on püsiv või on taotleja kolme järjestikuse kalendriaasta jooksul rikkunud sama nõuet või standardit eelnevalt üks kord mittetahtlikult, vähendatakse toetussummat üldreeglina 10%. PRIA teavitab taotlejat, et sama nõude rikkumise veelkordsel kindlakstegemisel käsitletakse seda tahtliku nõude rikkumisena.

Kui mittevastavus on olnud taotleja poolt tahtlik või nõuet rikutakse mitmendat korda, on vähendamise ulatuseks üldreeglina 15%. Lähtuvalt eksimuse suurusest on võimalik seda protsenti vajaduse korral suurendada kuni 100%-ni toetuse kogusummast.

PRIA arvutab [komisjoni delegeeritud määruse \(EL\) 2022/1172 III peatüki](#) kohaselt nõuete rikkumisel toetuste vähendused nende maksete põhjal, mis on tehtud või tehakse sellel aastal, mil niisugune rikkumine toime pandi. Leitud vähendust kohaldatakse nendele maksetele, mis tehakse rikkumise tuvastamise aastal.

See tähendab, et 2023. aasta kohapealsete ja administratiivsete kontrollide käigus tuvastatud rikkumised, mis pandi toime eelneva kolme aasta (2020-2022) jooksul, arvatakse vastava aasta rikkumiste hulka. Tagasiulatuvalt arvutatakse nende nõuete rikkumise eest vähendus vastaval aastal määratud toetussummadest, kuid leitud vähendus võetakse maha 2023. aastal määratud toetussummast.

6.3. Toetuste vähendamine finantsdistsipliini rakendumise tõttu

Selleks, et ühise põllumajanduspoliitika rahastamiseks kasutatavad summad jääksid aastaste ülemäärade piiridesse, rakendatakse otsetoetustele finantsdistsipliini mehhanismi. Finantsdistsipliiniga säilitatakse põllumajandusreserv, et toetada põllumajandussektorit põllumajanduslikku tootmist või turustamist mõjutavate turumuutuste või kriiside korral. See tähendab, et ühel aastal tehtud finantsdistsipliini (FD) kinnipidamise korral tehakse N+1 aastal toetuse saajale FD kinnipidamisest Euroopa Komisjoni etteantud protsendi alusel tagasimakse. FD kohaldamisest tulenev otsetoetuste vähendamine on toimunud alates 2014. aastast. FD-d kohaldatakse Euroopa Liidu eelarvest rahastatavate otsetoetuste summadele kokku, kui need ületavad toetuse saajal 2000 eurot.

2023. aasta pindalatoetuste taotlusele rakenduva finantsdistsipliini vähenduse otsustab Euroopa Komisjon käesoleva aasta jooksul.

6.4. Taotluse rahuldamata jätmise põhjused

Taotluse rahuldamata jätmise alused on sätestatud [Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduses](#). Taotlus jäetakse rahuldamata järgmistel juhtudel:

- taotleja ei võimalda läbi viia kohapealset kontrolli;
- taotleja ei vasta aktiivse tootja nõudele;
- tingimuslikkuse süsteemi nõuete rikkumise puhul vähendatakse toetussummat kuni 100%;
- taotleja on tekitanud toetuse saamise tingimused kunstlikult, sh on teadlikult esitatud valeandmeid;

- taotlus jäetakse rahuldamata ka siis, kui taotleja ei ole puuduste kõrvaldamiseks määratud tähtaja jooksul neid kõrvaldanud. Sellisel juhul menetletakse toetust vastavalt esitatud andmetele. Kui kõrvaldamata puudus takistab kõigi vajalike kontrollide läbiviimist, jäetakse taotlus kogu toetuse ulatuses läbi vaatamata;
- kui taotleja on äriühing, kes on äriregistri andmetel lõpetanud tegevuse pärast toetustaotluse esitamist;
- kontrollimisel selgub, et toetusõiguslikkuse nõuetele vastavate põldude/pärandniidu alade kogupindala on väiksem kui 1,00 ha;
- taotleja on taotlenud toetust tegelikult kasutatavast maa-alast üle 50% suuremale pindalale;
- toetust ei maksta nende kanepi põldude kohta, mille osas ei ole taotleja järginud kanepikasvatajale esitatud nõudeid (vt [p 2.2.1.1](#));
- toetust ei maksta nende pajupõldude või põllu osade kohta, mille osas ei ole taotleja täitnud lühikese raieringiga paju (*Salix*) madalmetso kasvatajale esitatavaid nõudeid (vt [p 2.2.1.1](#));
- NPT toetuse taotleja ei vasta toetuse saamise nõuetele;
- tahtliku tingimuslikkuse nõuete rikkumise puhul võidakse vähendada toetussummat kuni 100%.

7. ÜHIKUMÄÄRADE KEHTESTAMINE, TOETUSE MÄÄRAMINE JA VÄLJAMAKSMINE

7.1. Ühikumäära kehtestamine ja toetuse määramine või taotluste rahuldamata jätmine

PST, ÜJT, NPT, PKV ja TVK toetuste ühikumäärad kehtestab PRIA 1. detsembriks 2023. a, SKT toetuse ühikumäära 1. juuniks 2024. a.

ÜJT toetust antakse vastavalt taotleja toetusõigusliku põllumajandusmaa suurusele:

- taotlejale, kelle toetusõigusliku põllumajandusmaa suurus on üle 10 hektari, antakse toetust alatest esimesest hektarist kuni maksimaalselt 130 hektarini koefitsiendiga 1,0;
- taotlejale, kelle toetusõigusliku põllumajandusmaa suurus on kuni 10 hektarit, antakse toetust kuni 10 hektarini koefitsiendiga 0,43.

PRIA peadirektor otsustab PST, ÜJT, NPT, PKV ja TVK toetuste määramise või taotluste rahuldamata jätmise hiljemalt 10. detsembriks 2023. a ja SKT toetusel hiljemalt 10. juuniks 2024. a.

Määratud toetuse kohta leiate info e-PRIA portaalist. Otsusega saate tutvuda e-PRIA portaalis valides menüüribalt „Dokumendid“. Määratud toetussummad avalikustatakse ka [PRIA kodulehel](#) 10 tööpäeva jooksul pärast otsuse tegemist.

Toetuse vähendamise või taotluse rahuldamata jätmise otsusest teavitab PRIA taotlejat 10 tööpäeva jooksul pärast otsuse tegemist kas kirjalikult, saates talle tähtitud postiga otsuse väljavõtte, või e-teavitusega neile, kellel on kontaktandmetes e-posti aadress. Väljavõtet ei saadeta taotlejale, kelle toetust ei vähendata, kusjuures finantsdistsipliini (FD) vähendust ei arvestata toetuse vähendamiseks.

Kui olete kliendi andmetesse lisanud e-posti aadressi, siis kontrollige üle oma seadmete rämpsposti seadistused. Võib juhtuda, et e-post on seadistatud selliselt, et PRIA saadetud e-kirjad jõuavad rämpsposti hulka. Sel juhul palume märkida PRIA turvaliseks saatjaks.

7.2. Toetuse maksmine

Otsetoetused makstakse välja hiljemalt 30. juuniks 2024. a.

NB! Arveldusarve numbri või konto omaniku nime muutumisest palume taotlejal kohe PRIAt teavitada. Toetuse taotleja peab olema ise konto omanik. Vastasel juhul ei ole võimalik toetussummat üle kanda. Taotleja andmete muutmine toimub kõige kiiremini e-PRIA kaudu. Kui ei ole vaja teha andmete lisakontrolle, siis toimub e-PRIA kaudu esitatud kliendiandmete muutmine koheselt.

e-PRIA teenuses „Maksed ja võlgnevused“ on võimalik igal taotlejal vaadata oma kõige täpsemat ja viimast finantssuhete seis PRIAga. Näha saab kliendile tehtud/tehtavaid makseid ja kõiki võlgnevusi. Maksete leheküljel on vaadatud kliendi maksed viimase aasta jooksul. Samuti on toodud need maksed, mis tehakse tulevikus (makse kuupäev on kas täidetud tuleviku kuupäevaga või on täitmata). Kui PRIA finantsosakond on edastanud maksed riigikassasse (reeglina 2-7 tööpäeva jooksul alates makseotsuse allkirjastamisest/digitembeldamisest), saab väljamakse kuupäev, millal toetusraha kliendi arvele laekub, kliendile nähtavaks ka e-PRIAs.

Eraisikutele makstavatelt summadelt peetakse kinni üksikisiku tulumaks. Toetust saavatel eraisikutel on võimalus esitada PRIAle ühekordne avaldus selle kohta, et toetuselt tulumaksu kinnipidamisel arvestataks maksustatavalt summalt eelnevalt maha tulumaksuvaba määr. Info põllumajandustoetuste maksustamise kohta (sh avalduse vorm) on kättesaadav PRIA kodulehe infokeskuse lehelt [PRIA toetuste maksustamisest](#).

Tulude deklareerimisega seotud küsimustes palume pöörduda otse Maksu- ja Tolliameti poole infotelefonil 880 0811 või e-kirja teel aadressil eraklient@emta.ee. Lisainfot toetuste maksustamise kohta leiate [Maksu- ja Tolliameti kodulehelt](#).

7.3. Otsuse vaidlustamine

Kui taotleja ei ole PRIA otsusega nõus, on tal võimalus esitada [haldusmenetluse seaduse](#) nõuetele vastav vaie PRIA peadirektorile, põhjendades omapoolset seisukohta. Vaie tuleb edastada 30 päeva jooksul pärast haldusakti kättesaamist aadressil Tähe 4, Tartu 51010 või e-posti teel aadressil pria@pria.ee. Elektroonilise otsuse kättetoimetamisega nõustumise korral loetakse otsuse kättesaamise hetkeks vastava e-teavituse saatmise kuupäev.

Tulenevalt haldusmenetluse seaduse § 76 lõikes 2 sätestatust märgitakse vaides:

- 1) haldusorgani nimetus, kellele vaie on esitatud;
- 2) vaide esitaja nimi või nimetus, postiaadress ja sidevahendite numbrid;
- 3) vaidlustatava haldusakti või toiminguga sisu;
- 4) põhjused, miks vaide esitaja leiab, et haldusakt või toiming rikub tema õigusi;
- 5) vaide esitaja selgelt väljendatud nõue;
- 6) vaide esitaja kinnitus selle kohta, et vaieldavas asjas ei ole jõustunud kohtuotsust ega toimu kohtumenetlust;
- 7) vaidele lisatud dokumentide loetelu.

Vaide põhjal vaadatakse PRIAs otsus uuesti üle ja tehtud otsusest teavitatakse taotlejat kirjalikult.

7.4. Toetussummade tagasinõudmine

Kui pärast toetuse väljamaksmist selgub, et taotleja on esitanud valeandmeid või eelmiste aastate toetus on välja makstud alusetult, peab taotleja kõnealuse summa tagasi maksuma. Toetusraha

jäetakse tagasi nõudmata, kui toetuse saajalt individuaalse maksega seotud tagasinõutav summa toetuse kohta ei ületa 100 eurot.

Alusetult väljamakstud toetussummasid saab tagasi nõuda 10 aasta jooksult. Tagasimaksekohustust ei kohaldata, kui ajavahemik toetuse maksmise kuupäevast kuni kuupäevani, mil PRIA toetuse saajat esimest korda teavitab, et makse oli alusetu, on pikem kui kümme aastat.

8. ÕIGUSAKTID

Pindalapõhiseid otsetoetusi reguleerivad käesolevas loetelus viidatud õigusaktid. Kõigi õigusaktide puhul palume arvestada, et lisaks määruse nimetuses olevale esialgsele kuupäevale võib olla hilisemaid muudatusi. Õigusakte elektroonilisest lugedes palume valida hetkel kehtiv versioon.

8.1. Euroopa Parlamendi ja nõukogu ning Komisjoni määrused

- [Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus \(EL\) nr 2021/2115](#), 2. detsember 2021, millega kehtestatakse liikmesriikide koostatavate Euroopa Põllumajanduse Tagatisfondist (EAGF) ja Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist (EAFRD) rahastatavate ühise põllumajanduspoliitika strateegiakavade (ÜPP strateegiakavad) toetamise reeglid ning tunnistatakse kehtetuks määrused (EL) nr 1305/2013 ja (EL) nr 1307/2013.
- [Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus \(EL\) nr 2021/2116](#), 2. detsember 2021, mis käsitleb ühise põllumajanduspoliitika rahastamist, haldamist ja seiret ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) nr 1306/2013.
- [Komisjoni delegeeritud määrus \(EL\) nr 2022/1172](#), 4. mai 2022, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) 2021/2116 ühtse haldus- ja kontrollisüsteemi osas ühises põllumajanduspoliitikas ning tingimuslikkusega seotud halduskaristuste kohaldamise ja arvutamise osas.
- [Komisjoni rakendusmäärus \(EL\) nr 2022/1173](#), 31. mai 2022, millega kehtestatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/2116 kohaldamise eeskirjad ühise põllumajanduspoliitika ühtse haldus- ja kontrollisüsteemi kohta.
- [Komisjoni delegeeritud määrus \(EL\) nr 2022/126](#), 7. detsember 2021, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) 2021/2115 täiendavate nõuetega teatavatele sekkumisviisidele, mille liikmesriigid määravad kindlaks kõnealuse määruse kohastes ajavahemikuks 2023–2027 ette nähtud ÜPP strateegiakavades, ning eeskirjadega, milles käsitletakse maa heas põllumajandus- ja keskkonnaseisundis hoidmise (HPK) 1. standardi kohast suhtarvu

8.2. Eesti õigusaktid

- [Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seadus \(ELÜPS\)](#);
- Vabariigi Valitsuse 06.02.2015. a määrus nr 14 „[Põllumajandustoetuste ja põllumassiivide registri põhimäärus](#)“
- Maaeluministri 27.01.2023. a määrus nr 6 „[2023. aastal „Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika Eesti strateegiakava aastateks 2023–2027” sekkumiste raames antavad toetused](#)“.
- Maaeluministri 20.12.2022. a määrus nr 67 „[Põllumassiivi kaardi koostamise, põllumassiivi toetusõigusliku pindala määramise ja põllumassiivi kasutamise kohta andmete esitamise tingimused ja kord](#)“.

- Maaeluministri 21.12.2022. a määrus nr 68 „[Maa heas põllumajandus- ja keskkonnaseisundis hoidmise nõuded ning kohustuslikud majandamisnõuded](#)“.
- Maaeluministri 21.12.2022. a määrus nr 71 „[Otsetoetuste saamise üldised nõuded, põhisissetuleku toetus, ümberjaotav toetus ja noore põllumajandustootja toetus](#)“.
- Maaeluministri 21.12.2022. a määrus nr 72 „[Tera- ja kaunvilja kasvatamise otsetoetus, puu- ja köögivilja ning marjakultuuride kasvatamise otsetoetus ning seemnekartuli kasvatamise otsetoetus](#)“.

Eesti õigusaktidega saab tutvuda Riigi Teataja kodulehel www.riigiteataja.ee. Euroopa Liidu õigusaktidega kodulehel <http://eur-lex.europa.eu>. Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika strateegiakava 2023–2027 saab tutvuda Maaeluministeeriumi kodulehel www.agri.ee. Muude toetuse menetlemisel aluseks olevate dokumentidega PRIA kodulehel www.pria.ee.

Edukat taotlemist!